40. gada gahjums. **№ 41.** Rigâ, 4. oktobrî **1895.**

Mahjas Weesis ar peelikumeem maksâ:
Ar peesuhtischanu eekschsemê:
Par gadu 2 rbl. 75 kap.
„ ½ gadu 1 rbl. 40 kap.
„ ¼ gadu 90 kap.
Rigâ sanemot:
Par gadu 1 rbl. 75 kap.
„ ½ gadu 90 kap.
„ ¼ gadu 50 kap.
Ar peesuhtischanu ahrsemês:
Par gadu 3 rbl. — kap.
„ ½ gadu 1 rbl. 60 kap.
„ ¼ gadu 1 rbl. — kap.

Ar pascha wisuschehligo augsta Keisara wehleschanu.

Mahjas Weesis.

Politisks un literarisks laikraksts.

Redakzija un ekspedizija atrodas Rigâ, Ernsta Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera basnizas.

Sludinajumi maksâ 8 kap. par weenas slejas smalku rakstu rindinu.

Apstellejumi uf Mahjas Weesi un sludinajumi suhtami uf schahdu adresi: Въ экспедицію газеты Маяісъ Віесисъ, г. Рига. (Mahj. W. ekfped. Rigâ.)

Mahjas Weesis isnahk weenreis nedelâ, treschdeenâs. — Ar katru numuru isnahk literarisks peelikums un katru mehnesi semkopibas peelikums.

150 desetinas leels semes gabals

teek pahrdots Witebskas gubernâ, Polozkas aprinkî, uf Daugawas krasta, 18 werstes no Polozkas, pee Stazijas „Gorani“, Rigas Oreles dselszela. Plawâs un wehl apaksch mescha, koki lihds 3 werschoki resni. Pehz sihkakeem noteikumeem luhdsu greestees pee ihpaschneeka architekta Ивана Васильевича Веренцына имѣнiи Старые Гораны.

Laipnai eewehribai!

Ar 40. numuru eesahkâs jauns gada zeturksnis laikrakstu apstelleschanai.

„Mahjas Weesis“ ar abeem peelikumeem lihds gada beigam maksâs:

Pa pastu peesuhtot:	Rigâ sanemot:
90 kap.	50 kap.

„Mahjas Weesa“ ekspedizija.

Saturs: Eewehrojams Waldoschâ senata spreedums krogu leetâ. — Semstes gahdiba par tautas isglihtibu: Stipendijas. — No eekschsemes: a) Waldibas leetas. b) Baltijas notikumi. c) No zitâm Kreewijas pusem. — No Rigas. — Grahmatu galds. — Teesu leetu nodala. — Kugneeziba. — No ahrsemem. — Tirgu sinas. — Telegramas. — Daschadi raksti: Par muhsu organisma paschaisstahweschanos pret lipigâm slimibam. — Segisteschanôs zaur wihnogam.

Literariskâ Peelikumâ: Jozigs notikums. — Apsischu Jekaba raksti. — Dsihwe tahlajôs austrumôs. (Turpinajums.) — Scharadas usminejums.

Eewehrojams Waldoschâ senata spreedums krogu leetâ.

Krogu usdewums ir — gahdat zelineekam pajumtu un atspirdsinaschanu. Bet deemschehl krogeem schimbrihscham loti reti tahda nosihme; pa leelakai dalai tagad krogi ir weeta, kur apkahrtejee eedsihwotaji padodas dserschanai un tamlihdsigai palaidnibai. Lihds ar dselsszela isplatischanos gareem semes zeleem suda agrakâ nosihme, pa teem arween masak brauz. Krogi dabun sawus leelos eenahkumus ne no zelineekeem, bet no apkahrtejeem eedsihwotajeem. Zitur atkal krogi eerihkoti tahdâs weetâs, kur nekahds zetsch garam neweд.

Tà tad leelakà krogu dala nebuht naw leetderigi. Daschi no wineem ir pat wisai kaitigi. Ir atrodami krogi, kur laudis notehrè wisu sawu pelnu, laiku welti kawedami, kur parahdas daschadas schaubigas personas, kur noteek noseegumi, jeb kurôs noseegumi top isperinati. Zik beeschi nelasam sinas, ka tur un tur no kroga uf mahjam ejot ir isdarits schahds jeb tahds noseegums! Muhsu Augstà Waldiba to eewehroja un 8. junijâ 1893. gadâ isdewa likumu, kursch gubernatoreem dewa teesibu aisleegt schahdus kaitigus krogus turet un tos aisslehgt. Scho likumu finantschu ministris uf Widsemes gubernatora lga peeprasijumeem isskaidroja tahdâ sinâ, ka aisleegt war neween eerihkot jaunus krogus, bet ari aisslehgt tos krogus, kuri pastahw jau no agrakeem laikeem preeksch schi likuma isdoschanas.

Dibinajotees uf schahdu likumu Widsemes gubernators pawehleja polizijas waldem sinot, kuri krogi buhtu aistaisami winu kaitiguma deht wispahrigai labklahjibai; tàpat gubernators issludinaja, ka krogu turetajeem jagreeschas pee wina ar luhgumu deht atlaujas krogu turet.

Widsemes muischneeku wahrdâ Widsemes landratu kolegija suhdseja par gubernatora rihkoschanos pee Waldoschâ senata, pee kam tee sawâ pahrsahdsibâ aisrahdija uf to, ka pehz Baltijas prowintschu likuma III. dalas 883. panta wineem esot teesiba turet krogus. Muischneeki tamdeht luhdsa, lai senats atzelot schahdu gubernatora rihkoschanos.

Bet Waldoschais senats atsina, ka waldibai gan ir teesiba, ruhpetees par lauschu labklahjibu un ka 8. junija 1893. gada likums dewis gubernatoreem teesibu aisleegt turet tahdus krogus, kuri apkahrtnei ir kaitigi. Tamdehl Waldoschais senats atstahja muischneeku pahrsuhdsibu bes eewehribas. (Jur. Gas.) Adw. S.

Semstu gahdiba par tautas isglihtibu.

Stipendijas.

Semstu gahdiba par tautas isglihtibu tik daudspusiga, tik simpatiska, tik daudsejadâ sinâ war noderet muhsu paschwaldibam, pagastu waldem par paraugu, ka mehs dsiki pahrleezinati, ka ari muhsu paschwaldibas eestahdes, eesilusсhas pee dsihwajeem peemehreem, raudsis pehz eespehjas sekot semstu preekschsihmei. Schahdâ pahrleezibâ mehs tad ari nebaidamees apnikt saweem lasitajeem, tik beeschi pasneegdami sinas par semstu isglihtibas darbibu.

Schoreis mehs gribam runat par stipendijam un pabalsteem, ko semstes pasneeds augstskolu, wideju skolu un daschadu arodneezisku (spezial) skolu skoleneem. Nosazijumi par stipendijam loti daschadi. Daschas semstes dod stipendijas uf atmaksu waj atkalpojumu, daschas bes ta; daschas pee stipendiju isdalischanas dod preekschroku semneeku behrneem, daschas bahrineem, daschas semstes eerednu behrneem, daschas tikai nodoklu maksataju behrneem un tà tahlak, daschas netaisa nekahdas starpibas. Daschâm semstem ir uf wiseem laikeem nolehmumi isdalit stipendijas un isstrahdati nosazijumi par stipendiju baudischanu, daschas spreesch sewischki par katru eenahkuschu luhgumu. Daschas, kas personigi newar waj negrib nodarbotees ar stipendijas leetu, waj ja sumas, kuras preeksch stipendijam war nowehletas tapt, tik neleelas, ka paschâm semstem ar to isdalischanu nodarbojotees, warbuht nebuhtu tik labi panahkumi — semstes nodod sawus pabalstus

Daschadi raksti.

Par muhsu organisma paschaisstahweschanos pret lipigàm slimibam.

(Pehz Jurjewas profesora W. A. Afanasjewa preekschlasijumeem.)

Scha raksta noluhks, eepasihstinat zeen. lasitajus ar galwenakàm imunitates*) teorijam, jeb mahzibam par zilweka meesas eespehju atturetees pret lipigàm slimibam.

Neilgs laiks tikai pagahjis, kur pasaulê eeradusсhàs bakterijas**), t. i. kur par winàm runà, winas dsenà. Daudsmas isplatijees ari jau pareisaks sajehgums, ar kahdas sugas, kahda leeluma dsihwibinam mums tur darischana — ka tàs azim ween naw eeraugamas, neds ari sem mikroskopa (wairoschanas glahses) tuhlin katram pasihstamas. Bet neskatotees uf to, ka wehl tikai ihss laika gabals pagahjis, kamehr bakterijas pirmo reis tika eeraudsitas un kur ar winàm sahka sinatniski nodarbotees, jau nodibinajusees gandrihs patstahwiga sinatne — bakteriologija (atdalijees sars no patologijas), jeb sinatnu sars, kursch rauga tàs ispehtit. Lihdsschinejais bakteriologijas muhschs ir tik 25—30 gadu ilgs un jau tanî ir panahkti dauds eewehrojamu isskaidrojumu lipigu slimibu jautajumôs. Schis jaunais dischais sinatnu koka sars jau mums gan aisrahdijis uf to, kas pati lipschana par sewi, gan — kà no tàs waretu issargatees, gan ari jau pa dakai uf to, kà lipigas slimibas dseedejamas. Bet kà arween tahdôs gadijeenôs, kur zilwezei kahds eewehrojamaks atradums laimejees — wina no ta prasa wairak, nekà pehdejais spehj dot, grib, tà sakot, no wina isspeest tahdu sulu, kahdas tanî naw eekschâ, tà ari no bakteriologijas tagad daudsi waj pawisam apreibuschi — meklè bakterijas un tikai bakterijas, lai slimiba kahda buhdama, weenkahrschi sakot, kur tik teek klaht. Kahdu laiku katrs zik nezik labaks ahrsts jau sahka ussfatit par sawu peenahkumu, peeweenotees wispahrejàm bakteriju medibam — ja ne aif ziteem eemesleem, tad wismas modes pehz ween. Kahds pulks tur nu netika atrasts bakteriju un kahdas slimibas no tàm neiszehlàs?! Un wiss tas, wismas pa leelakai dalai, bija sinatnei tikai par balastu, jo kad wehlak nopeetni bakteriologi — pehtneeki sahka analiset (ispehtit, pahrbaudit) schahdu atradeju panahkumus, tad israhdijàs, ka mekletaji sawâ karstumâ bija peemirsuschi galweno leetu, t. i. bakteriologijas pamata likumus, un lihds ar to sagatawojuschi sew un ziteem tikai weltigu darbu — jo winu atradumeem nebija pamata.

Bakteriologijas galwenais nopelns preeksch sinatnes ir schahds: wina neschaubami peerahdijusi, ka dauds, ja, warbuht pat wisas lipigàs slimibas iszelas no mikroskopiski (tik ar wairoschanas glahses peepalihdsibu saredsameem) maseem parasiteem*), kuri, apsehsdami waj nu zilweka waj lopa organismu, tanî attihsta sinamu slimibu; pee tam katrai lipigai slimibai saws (sewischkas sugas) parasits (kas war peederet tiklab pee stahdu, kà ari lopu walsts — wissemakajàm schkiram). Par schahdu faktu — leetas fastahwu, sinatne wairs neschaubas.

Minetee mikroskopiskee parasiti (saukti ari par „slimibu zehlejeem“, lai tos nesamainitu ar ziteem, nekaitigeem, daschreis pat organismam derigeem mikroorganismeem), eekluwuschi zilweka (waj ari lopa) kermeni — meesâ un tur nometuschees, sahk, ja apstahkli preeksch tam isdewigi, augt un loti wairotees. Tas par sewi wehl nebuhtu leela nelaime, ja wini wairodamees un kermenî dsihwodami neattihstitu sinamas giftigas weelas (tà sauktos toksinus), kuras, pahreedamas organisma sulâ, ari to sagiftè, un — skatotees uf to, zik leelâ mehrâ tas notizis — slimneeks waj nu pahrzeesch sinamo sehrgu, waj nomirst.

Aisrahdidami, ka lipigàs slimibas zelas no parasiteem, nedrihkstam neminet, ka pehdejo dabâ milsigs daudsums, ka gaiss, uhdens, seme, muhsu bariba, dsehreeni un tà tahlak no teem mudschet mudsch, un ka tahdâ sinâ it nekur un it nekad ne-esam droschi no schahdeem eenaidneekeem; sewischki wehl, kur mehs tos ar azim neredsam. Ja nu tà, tad newilot jajautà, kapehz tad zilweki un lopi jau sen wisi naw ismiruschi lihds pehdejam, — kapehz tee paleek atkal weseli, kad saslirgst, un kapehz ziti pawisam nesaslirgst?! Schahds jautajums, kà redsams, loti interesants un sinatniski swarigs. Nezik sen atpakal wehl uf to neswareja atbildet, un ja atbildeja, tad — parastàm frasem waj ari weenàm otràm domam, bet sinatniska pamata schahdàm domam wehl ne weenai ne otrai nebija. Pehdejôs gadôs nu sinatne peedabujusi klaht dauds jauna un swariga materiala, ar kuru schim jautajumam tuwotees. Israhdijàs, ka zilweka kà ari lopu organisms nestahw nebrunojees pretim neskaitamajam, neredsamajam eenaidneeku pulkam, bet ka paschâ organismâ, zilweka meesâ, bes kahdas eepreekschejas ahrejas palihdsibas sneegschanos, jau sawi aissardsibas jeb aisstahweschanàs lihdsekli pret lipigàm sehrgam — lihdsekli, kurus tam daba dewusi lihds, dsihwibu dodama. Uf scheem paschaisstahwibas lihdsekleem organismâ tad nu gribetum greest lasitaju laipno wehribu.

Sen jau bija sinams, ka ar daschàm lipigàm slimibam saslirgst tikai zilweki, kà peemehram ar wehdera tifu, ar zitàm turpretim, peemehram leellopu mehri — tikai lopi; bet pasihstamas ari tahdas sehrgas, kuras lihp tiklab zilwekeem kà ari lopeem, peemehram Sibirijas mehris, eenahschi un zitas. No schahdeem eewehrojumeem nenahzàs gruhti atsiht, ka sinama slimiba nelihp wiseem dsihwneekeem weenadâ mehrâ — weenam organismam tai japadodas, otrs tai spehj atturetees pretim. Pehdejo spehju — ihpaschibu sauz par imunitati — ne-eenehmibu jeb zilweka atturеschanàs eespehju pret lipi-

*) Imuns organisms tahds organisms, kam nelihp lipigas slimibas, resp. sinamas lipigas slimibas.

**) Bakterijas ari nosauz par bazileem un mikrobeem. Winas ir masi, neapbrunotàm azim nesaredsami dsihwneezini, kuras rada jeb iszel lipigas slimibas.

*) Parasits ir tahds lops waj stahds, kas dsihwo uf otra stahda waj otra lopa (resp. stahdâ, lopâ), mitinadamees no pehdejà kermena, peemehram zehrmes, uts, koku suhna, daschas sehnites (pelejumi) u. t. t.

isglihtibas isplatitajàm beedribam. Kad tahdâs beedribâs stipendiju isdalischana teek apspreesta, tad tanis nem dalibu semstes delegats. — Bes stipendijam, kuras teek dotas wisu laiku, kamehr skolens sinamu skolu kahrtigi apmeklè, teek wehl sneegti weenreisigi pabalsti tiklab augstskolu, kà wideju skolu skoleneem. Sekoschee peemehri pa daschadàm gubernam rahdis kà un kahdâ mehrâ semstes pabalsta masturigo jauneklu isglihtibu. Ari schinî reisê mehs isnemsim tikai tipiskakos peemehrus.

Besarabijas semste dod stipendijas augstskolu studenteem, katru 180 rbl. gadâ. Kandidatus, kam stipendijas isdot, stahda preekschâ aprinku semstes; no scho skaita galigo ismehlas gubernas semste. Teek luhkots us to, kahdas sekmes un dahwanas rahdijuschi schee skoleni widejâs skolâs. Bes tam wehl augstskolu audsekneem teek sneegti pabalsti no 80 lihds 90 rbl. gadâ. 1890. gadâ bija 20 stipendiati (15 daschadâs uniwersitatês, 1 medizinas akademijâ, 2 zelu inscheneeru institutâ, 2 teknologistâ institutâ). Pabalsti tanî paschâ gadâ doti 21 studentam. Lihds schim gadam stipendijas tika dotas bes atmaksas, bet 1890. gadâ sapulze nolehma dot stipendijas kà aisnehmumus, kuri pehz augstskolas atstahschanas noteiktâ laikâ un kahrtibâ atmaksajami. No scheem atmaksajumeem teek dibinats sewischks stipendiju kapitals, kuram peeaugot stipendiju skaits arween wairosees. (Jau 1892. gadâ semste ismaksaja stipendijâs 5465 rbl. Tanî sumâ jau 465 rbl. no atmaksajumeem un 5000 rbl. no semstes budscheta.) To eewehrojot katrs bijuschais semstes stipendiats jutisees jo wairak peespeests pasteigtees ar dabutàs stipendijas atmaksu, lai dotu eespehju jo drihsaki zitam jauneklim to isleetot.*)

Wladimiras semste ismaksà katru gadu 12—15 stipendiju, katru 350 rbl. leelu. Stipendijas teek dotas bes atmaksas un winu bauditajeem nekahdi peenahkumi neteek uslikti. Stipendiju sanemt teesiba tikai tahdu personu behrneem, kuràm ne masak kà 5 gadi schinî gubernâ nekustams ihpaschums, waj nu personigi, waj sabeedribâ (въ общинномъ владѣніи, tee buhtu semneeku semes ihpaschneeki). Bes tam 1877. gadâ semste nolika sewischku kapitalu, 7000 rbl. Aleksandra I. stipendijai, kura prozenti (350 rbl.) teek isdoti sem teem pascheem nosazijumeem, kà augschâ minets.

Wjatkas semste dod stipendijas augstskolu klausitajeem un klausitajàm jau no 1868. gada. Stipendijas atmaksajamas. Lihds 1892. gada beigam semstes stipendijas bija baudijuschi 145 zilweki. No 1889. gada sahkot semste sahka isdot ari pabalstus 100—150 rbl. gadâ, kurus tàpat pehz isglihtibas beigschanas jaatmaksà. No janwara 1868. lihds nowembrim 1892. g. par stipendijam un pabalsteem semste isdewusi 138,935 rbl. 65 kap., atmaksati 67,804 rbl. 9 kap., atkalpoti 4.380 rbl., isdehsts no parada stipendiatu nahwes un zitu eemeslu dehl — 12,173 rbl. 61 kap., parads — 45,877 rbl. 95 kap. Sumas, kas eenahk no bijuscheem stipendiateem, no 1888. gada sahkot teek peeskaititas sewischkam kapitalam preeksch tautas isglihtibas wajadsibam. 1. nowembrî 1892. gadâ schis kapitals bija 28,416 rbl. 7 kap. leels. — Par stipendiateem war buht tikai semstes nodoklu maksataju behrni, sewischki semneeku behrni. Preeksch bahrinu nama audsekneem noschkirtas 2 stipendijas wehl sewischki. Kandidatus us stipendijam stahda preekschâ aprinku semstes. 1892. g. par pateizibu Wjatkas gubernatoram A. F. Anisjinam, ka bada gadâ sirsnigi ruhpejees par truhkuma zeetejeem un daudz puhlejees pee laukfaimneezibas pazelschanas, semste nodibinaja stipendiju us wina wahrdu semkopibas augstskolâ. Schim noluhkam nolikts 8000 rbl. leels kapitals. Preeksch palihdsibam — pabalsteem wideju un augstskolu skoleneem semste isdod ap 2000 rbl. gadâ.

Kasanas semste isdod stipendijas wideju un augstskolu skoleneem, bet tikai tahdeem, kas zehluschees no bijuscheem krona semneekeem. Schim noluhkam ir kapitals 40,000 rbl. leels, kursch sakrahjees lihds 1862. gadam no nowilkumeem pensiju kapitalam, no krona semneeku pahrwaldibas eeredznu algam.

Kalugas semste dod stipendijas pa 300 rbl. gadâ tikai saweem bahrinu nama audsekneem.

Kostromas semste no 1882. gada dod stipendijas tikai bijuschu waj tagadeju semstes eeredznu behrneem: a) wideju un augstskolu mahzekleem pa 100 rbl. gadâ, b) preeksch behrnu sagatawoschanas us skolu 50 rbl. Gadâ wina isdod lihds 3350 rbl. No 1892. gada semste eeweda sekoschus nosazijumus: 1) teesiba us stipendijam tikai tahdu personu behrneem, kuras semstei kalpojuschas ne masak par 10 gadeem; starp schahdeem behrneem preekschroka bahrineem, 2) stipendija teek sneegta ne wairak kà 6 gadi (isnehmumi ari ir lihds 10 gadu); 3) personam, kuras dabun algas tik daudz, ka us katra gimenes lozekla isnahk wairak kà 200 rbl., naw teesibas prasit stipendiju; 4) japeenes leezibu no skolas waldes, kur behrns mahzas, ka no zitureenas tas stipendijas nedabun. Weena gimene war dabuht tik weenu stipendiju. Tahdi swarigakee nosazijumi. Stipendijâs semste ismaksà katru gadu ap 3000 rbl.

Nischni-Nowgorodas semste maksà par sawas gubernas truhzigeem studenteem lekziju naudu un isdod pabalstus.

Kurskas semste ismaksà katru gadu weetejàs gimnasijas direktoram pa 1000 rbl. preeksch isdalischanas truhzigakajeem abiturienteem preeksch apgehrba un pirmajeem isdewumeem eestahjotees augstskolâ.

Permas semste peespreesch stipendijas nenoteiktâ skaitâ, luhkojotees us to, zik luhgumu eesneegts. Stipendijas jaatmaksà, — kahdâ kahrtâ — preeksch tam isstrahdati sewischki nosazijumi. Stipendiju leelums 240—300 rbl. gadâ. Semste ustura pahri par 20 stipendiatu.

Poltawas semste dod stipendijas ari tikai sawu eeredznu behrneem. Eewehrojams tas, ka eeredneem, kureem behrnu naw, bet teesiba us stipendiju ir, — war to isluhgtees preeksch kahda no tuwakajeem radneekeem. Stipendijas teek dotas wisu skolu skoleneem, isnemot elementarskolu: augstskolu skoleneem — 250 rbl., wideju skolu — 150 rbl., zitu skolu — 75 rbl. Stipendija teek atnemta, ja kahds tanî paschâ klasê paleek otru gadu; bet wehlaku, kad pahrgahjis nahkoschâ, war to atkal dabuht.

Rjasanas semstes sapulze 1879. gadâ nodibinaja 12 stipendijas augstskolu klausitajeem, par peeminu Keisara Aleksandra II. slawenai leelo reformu 25 gada waldischanai. Katra stipendija 300 rbl. leela.

Samaras semste pee stipendiju isdalischanas netaisa nekahdas schkiroschanas, pat neprasa waj stipendiats peeder pee winu gubernas, — wina raugas tikai us to, ka stipendijas dabutu nabadsigakee un apdahwinatakee.

Tschernigowas semste no 1881. gada mitejàs dot stipendijas, wina atsina par derigaku isdot palihdsibas daschadàm isglihtibas beedribam. Stipendijas paturetas tikai preeksch bahrinu nama audsekneem un no wispahrigajàm tikai tàs, kuràm sawi kapitali, peemehram kahds Dunin-Barkowska kgs ir nodibinajis 3. stipendijas u. t. t.

Tik daudz par augstskolu stipendijam.

Ne masak gahdajuschas semstes par stipendijam widejâs skolâs. Besarabijas semste katru gadu samaksà skolas naudu par truhzigeem wideju skolu skoleneem. Wologdas semste 1891. gadâ nodibinaja 6 stipendijas pa 100 rbl. par peeminu Keisara sudraba kahsam. Wjatkas semste nolika 33,000 rbl. leelu kapitalu preeksch 11 „Aleksandra II. stipendiateem" Wjatkas realskolâ, un bes tam 25 skoleni teek ustureti tanî paschâ realskolâ no sewischkàm sumam, kuras katru gadu budschetâ teek sihmetas. Meitenu gimnasijâ tai 40 stipendiju. Pehdigi, katru gadu wina samaksà kahdeem 50 daschadu wideju skolu skoleneem skolas naudu. Kurskas semstei weetejâ realskolâ 30 stipendiju; zitâs widejâs skolâs masak. Ufas semste 1883. gadâ nodibinaja pee weetejàs gimnasijas 10 stipendiju, pa 265 rbl. katru, no tàm: 5 preeksch kristiteem, 5 preeksch mohamedaneem. Seeweeschu gimnasijâ — 12 stipendiju, pa 200 rbl. katra... Bet tà kà stipendijas widejâs skolâs ne zaur ko sewischki neatschkiras no augstskolu stipendijam, tad plaschaki sche mehs winas neaprakstisim.

Daudz interesantaki jau buhs eepasihtees ar to reto, bet jauko parahdibu, ka semstes kà weetejo komunu waldibas sneedz pabalstu priwatàm labdaribas eestahdem. Peemums pilnigi parasta leeta, ka muhsu paschwaldibas eestahdes, pagastu waldes, skatas us weetejàm beedribam waj nu weenaldsigi, waj neustizigi, waj pat naidigi, un jau ne domat nedabuseet dsirdet, ka weetneeku pulks seedojis ari sawu „artawu" labam darbam un beedribai ustizejis to isleetot. Sche mehs runasim par beedribam, kuru mehrkis — sneegt palihdsibu truhzigeem skoleneem. Tahdu beedribu Kreewijâ itin daudz, schâ vilsehtâ katrai widejai skolai sawa.*) Bet tà kà mu dibinataji beeschi ween

*) Tàpat tas nu gan ir ar muhsu sinatnu komisijas stipendijam, bet kà dsird, tad studenti, kas sawâ laikâ no komisijas pabalstus sanehmuschi un tagad jau sen labâs weetâs, nemaksajot wis tik steidsoschi aisdoto naudu atpakal, lai atkal waretu palihdset. — Waj tas naw nekreetni?

*) Man schkeet, ir ari Rigâ tahdas beedribas, bet [illegible] par winàm man naw.

gàm slimibam. Wina neatkarajas no dsihwneeka sugas ween, bet daudzreis ari no dsihwneeka wezuma. Sinams peemehram, ka masalas, scharlaks, pa leelakai daļai behrnu slimibas, kurpreti ar tifu wisbeeschak slimo peeaugušchi.

Tahlak is peedsihwojumeem eewehrots, ka organisms — meesa, kam sinama slimiba lihp, wairs tà ar to nesaslimst, ja zilweks reis jau winu laimigi pahrzeetis. Peemehram, tahds zilweks, kam reis bijuschas masalas, scharlaks, waj wehdera tifus, reti wairs saslimst pa otru lahgu ar tahdàm kaitem, t. i. winsch eeguwis tà saukto imunitati — jeb eespehju atturetees pret schim slimibam. Schis eewehrojums weda us domam, waj nebuhtu eespehjams, ari mahksligi eeguht schahdu atsardsibas spehju pret sinamàm slimibam — un kas lai wairs nesinatu, ka tas pateesi isdewees?! Peewedisim wispasihstamako peemehru. Labs laiks jau atpakal, kur to sahka mehginat ar bakam. Paschâ sahkumâ to darija tà: nehma baku gifti no tahda slimneeka, kam guļa nebija bijusi wisai gruhta, un eepoteja to zitam — weselam. Tas tad ari saslima, bet atkal tik tahdâ pat weeglâ mehrâ kà wina slimibas „aisdewejs" — un issargajàs zaur to no gruhtas saslimschanas nahkamibâ.

Bet schahds aissardsibas weids tomehr nebija eeteizams. Bija gadijumi, kur pawahja baku gifts, nonahkusi zitâ meesâ, tur atkal attihstija negaiditu spehku — nereti potetâ persona koti stipri saslima un zeretà labuma weetâ dabuja galu. Labaki un slaweni panahkumi schahdeem poteschanas mehginajumeem bija pasihstamajam pehtneekam Jenner'am. Winsch isleetaja poteschanai gowju baku gifti, tà saukto wakzinu (vaccina), un atrada, ka zaur to tikpat labi eeguhstama imunitate jeb atsardsibas spehja pret bakam, bes ka buhtu jabihstas no nopeetnas saslimschanas zaur paschu poteschanu.

Schahds eewehrojums pamudinaja slaweno Frantschu pehtneeku Pasteru (Pasteur) isleetot paschas slimibu zehlejas bakterijas pret slimibam, kas no winàm zekas. Taisni tanî laikâ, kur winsch ar schahdàm domam nodarbojàs, tam sinatniskâ laboratorijâ (darbnizâ) nejauschi atgadijàs eewehrojams notikums — norahdidams, tà sakot, winam zeku, pa kuru jaeet. Winsch kultiweja (isaudseja) paschlaik bakterijas, no kuràm wistas, ja tàs winàm eeschlakstija dabuja koleru. Bet pa brihwlaiku — kahdu laiku stahwedamas — bakterijas bija palikuschas tik wahjas, ka wistas no winàm wairs nesprahga, kà agrak. Mehginajumus atkahrtoja pee daudz wistam, bet wisas palika dsihwas. Drusku wehlak schim paschàm wistam eepoteja zitas, tàs pat sugas bakterijas, bet schoreis stipras un katrâ sinâ nahwigas, bet ari tàs nepanahza neka wairak: wistas palika dsihwas, kà bijuschas, zitas wistas turpreti, kuràm agrak nebija tikuschas eepotetas nowahjinatàs bakterijas, tuhlin nosprahga. Pasters un wina skolneeki Ruh's (Roux) un Tschemberlends (Chamberland) isleetoja scho gadijumu un, nodarbodamees tahlak ar poteschanas mehginajumeem, isstrahdaja metodi, kà wislabak nowahjinajamas slimibu zehlejas bakterijas, un pehz tam — pamatodamees us daudz nopeetni pahrleezinoscheem eksperimenteem (ismehginajumeem), peerahdija, ka eepotejot organismâ nowahjinatas kulturas (bakterijas) winu issargà no wehlakas saslimschanas zaur tàs paschas sugas bakterijam, un lai ari pehdejàs buhtu deesin zik giftigas.

Pehz poteš atraschanas pret wistu koleru atrada ari poti pret Sibirijas mehri (pee leellopeem), pret filo kaiti (pee zuhkam), kà ari wehl zitas. 1834. gadâ tee paschi pehtneeki atrada lihdsekli, kà issargat sunus no trakuma sehrgas, un sahka ar to dseedet ari zilwekus, kas no traka suna waj zita traka swehra bija sakosti.

Sewischki ap pehdejo lihdsekli strahdadams, Pasters sahka pahrleezinatees, ka galweno lomu pee imunitates panahkschanas (zaur poteschanu) nespehlè wis paschas bakterijas, kà dsihwi radijumi, bet weelas, ko winas isstrahdà, jeb ko no winàm isdabun. Wina pahrleezibu apstiprinaja tà sauktàs kimiskàs wakzinajas panahkumi, t. i. tahdas potes, kur paschu bakteriju weetâ isleetoja sinamu schkidrumu ar nedsihwàm bakterijam, waj ari tahdu, kur to (bakteriju) pat nemas wairs nebija eekschâ.

Eepasihstotees schahdâ zelâ arween wairak ar lipigo slimibu ihpaschibam, winu zelschanos kà ari aissardsibas lihdsekleem pret tàm, pehtneekeem arween wairak usmahzàs wehleschanàs, issinat, eeksch kam tad ihsti imunitate — aissardsibas spehja pastahw, waj ta mahksligi panahkta, waj no dabas jau dota. (Turpmak wehl.)

Sagifteschanàs zaur wihnogam.

Awise „British Medicinal Journal" atstahsta wairakus atgadijumus par sagifteschanos zaur wihnogam. Schàs sagifteschanàs, kà schurnals isskaidro, notikuschas zaur tahdu wihnogu baudischanu, kuras nemtas no siltumnizâs audseteem kekareem un kur wihna koki laistiti ar tabakas sulu, lai isnihdetu kaitigus kukainus. Schowasar kahda bagata Angļu muischas ihpaschneeka siltumnizâ pamaniti nepasihstamu kukainu kahpuri un tadehl wihnogas apslazinatas ar kahdu schkidrumu, kursch dabujams sem nosaukuma „kausets konzentrets nikotins". Kukaini pehz tam teescham pasuda. 6—7 nedelas pehz tam kekarus nogreesa un wairak personas ogas ehda; tuhlin pehz tam pee diwàm damam pamanija stipras sagifteschanàs sihmes un weena no abàm damam, ne-eewehrojot to, ka wina mehdsa smehket stipru tabaku, ais leelàm wehdersahpem pagihba. Analise netika isdarita, bet wisi ahrsti weenbalsigi isskaidroja, ka slimibas sihmes esot gluschi tahdas, kà pee sagifteschanàs ar nikotinu. Wihnkopji koti beeschi isleetojot nikotina kausejumu un ar to aplaistot us lauka augoschas wihnogas, bet tàs zilwekam tadehl nekaitot, ka jau pirmais leetus nikotinu noskalojot waj wismas to padarot nespehzigaku, kamehr slehgtâs telpâs, kur leetus neteek klaht, nikotins eespeeschas ogâs un samaisas ar ogu sulu. (Wald. Wehstn.)

ir to paschu skolu skolotaji, pee kuràm beedribas dibinatas, un winu tuwakee pasihstami un bijuschee audsekni, ziteem wahrdeem sakot, tà kà schis beedribas beeschi peenem itin kà familijas waj korporazijas raksturu, winu darbiba noslehdsas itin schaurâs robeschâs un plaschakai publikai mas top pasihstama, — tadehk ari reti ween tikai muhsu laikrakstôs par tàm sastopamas sinas un Latweescheem laikam naw neweenas schahdas beedribas. Tomehr ne wisas schis schkiras beedribas saistitas pee weenas waj otras skolas, — daudsas nehmuschas sew par mehrki — palihdset wisu skolu skoleneem.

Schahdu beedribu darbiba parahdas sekoschâ weidâ: a) winas samaksà skolas naudu par masturigeem skoleneem daschadâs skolâs; b) apgahdà winus ar skolas grahmatam un mahzibas lihdsekleem; c) pawisam nabaga behrneem gahdà dsihwokli, apgehrbu, pahrtiku un wisu kas wajadsigs mahzibas turpinaschanai. Beedribu lihdsekli sanahk: a) no beedru maksam, b) pilsehtu un semstu pabalsteem, c) priwat dahwinajumeem, d) no teatru, konzertu, preekschlasijumu, literarisku un musikalisku wakaru un zitu jautribas isrihkojumu eenahkumeem un e) no wisitu atpirkschanàs us swehtkeem.

Schimbrihscham semstu pabalsti minetàm beedribam gan naw ne kahdi leelee, tomehr tas swarigakais te ir eesahkums. Eiropas-Kreewijâ skolenu palihdsibas beedribam schimbrihscham deesgan neleela eespehja, bet Sibirijas pilsehtâs winàm loti swariga loma*). Sche daschas sinas par semstu pabalsteem minetàm beedribam: Besarabijas semste dod katru gadu Kischinewas skolenu palihdsibas beedribai pa 500 rbl., Wladimiras semste weetejai labdaribas beedribai amatneezibas-grahmatneezibas skolas ustureschanai 1000 rbl., Wologdas semste trim weetejo wideju skolu skolenu palihdsibas beedribam katrai pa 50 rbl. gadâ, Jekaterinoslawas weetejai seeweeschu isglihtibas beedribai pa 800 rbl. gadâ, Kalugas — ikgadigus pabalstus a) seeweeschu labdaribas beedribai un b) wideju skolu truhzigu skolenu palihdsibas beedribai pa 500 rbl. katrai u. t. t.

Pehdejôs peezôs gadôs semstes peegreesuschas jo leelu wehribu semkopibas isglihtibai. Zaur semstu gahdibu un peedalischanos ar leeleem kapitaleem nodibinatas wairakas widejas semkopibas skolas, kurâs semstes gandrihs waj lihds isschkehrdibai netaupa lihdsekkus preeksch stipendijam; peemehram Woroneschas semste nodibinajusi sawâ I. schkiras semkopibas skolâ lihds ar skolas atwehrschanu 20 stipendijas. Te ja-eewehro, ka wisu leelakais skolenu skaits schinai skolâ war buht tikai 120. Tà tad pee skolas dibinaschanas jau semste usnehmusees no wisleelakà skolenu skaita sesto daku us sawa rehkina skolot. 1892. gadâ semstes stipendiju skaits jau bija — 40 un no priwat personam waj eestahdem — 19, kopâ — 59 stipendijas. Bes tam semste samaksà wisus isdewumus skolas ustureschanai un skolotaju algoschanai.

Wjatkas semste eerihkoja diwas mehginajumu — paraugu saimneezibas, kuras „noderès par praktiskàm un pehz eespehjas ari teoretiskàm lauksaimneezibas skolam preeksch semneeku sehneem". Semste tanis ustura 20 semneeku sehnus. Pee weetejàs garà wahju patwersmes atrodas ferma, kura pahrwehrsta tagad par „mahzibas fermu". Tani semste ustur 15 stipendiatus. 1893. gadâ preeksch schis fermas ismaksati no semstes 7900 rbl.

Jo pamatigaki mehs eepasihstamees ar semstu gahdibu par tautas isglihtibu, jo wairak pahrleezinajamees, ka blakus gahdibai par wispahrigu isglihtibu, winas neaismirst neweenu arodneezibas isglihtibas saru. Un nekur winu darbs nepaleek puszelâ: winas gahdà neween par mahzibas eestahschu eerihkoschanu, bet ari par eespehju schis eestahdes apmeklet. Eewehrodamas tautas masturibu, winas ar dewigu roku isdala stipendijas, pasneedsi pabalstus. Semkopibas, daschadâs amatneezibas, feldscheru un wezmahschu skolâs leelakà daļa skolneeku — semstu stipendiati. Un preeksch peeauguscheem semstes sneedsi isglihtibas lihdsekkus dibinadamas lasitawas, brihwbibliotekas, swehtdeenas skolas, sarihkodamas preekschlasijumus. . . Peemehram Tschernigowas semste pehrngada beigâs nolehma isdot 60 tuhkstosch rublu preeksch tautas bibliotekam ween!

Wisu scho darbu leeliskums lasitajam jo gaischaki parahdisees, kad tas eewehros, ka tautas isglihtiba peeder pee neobligatoriskeem semstes peenahkumeem! Kad wisi obligatoriskee peenahkumi ispilditi — zeli sataisiti, polizijas klauschi ispilditi, slimnizas un teesas apgahdatas, — tad, ja laiks un spehks wehl atleek, semstei atlauts domat ari par tautas isglihtibu. Bet tà kà isglihtiba ir spehks, kuram peenemotees tikai ar jo labakàm sekmem eespehjams pildit obligatoriskos — noteiktos peenahkumus, tad semstes pehz eespehjas plaschi rauga isleetot doto atlauju**). Ihsôs aprakstôs, saraustitôs tehlojumôs semstu panahkumus apluhkojot, lasitajs warbuht buhs dabujis eespaidu, itin kà semstem wisi schee darbi gahjuschi tik glihti un gludi, bes kahdàm gruhtibam, bes kahdeem kawekleem, ka ari muhsu pagasti ikweens buhtu to isdarijis. Tà wis naw. Semstem arween bijis jakaro ar daschadeem, gan materialas, gan zitadas dabas kawekleem. . .

Semstu brihwibas un peenahkumi tautas isglihtibas laukâ naw nemas wairak noteikti un peekodinati, kà muhsu pagasteem. Tikai weenâ sinâ winàm labaks stahwoklis: winàm labaka eespehja kawekkus pahrwaret. Bet ari muhsu pagasti pahrwaretu tos sawu wajadsibu robeschâs, ja apsinatos — kas wineem wajadsigs, ja pagastu sapulzês nahktu sabeedribas darbineeki, lihdsigi semstu darbineekeem. Waj muhsu pagasti newar stipendijas nodibinat? — Kahdas ween grib un kur grib! Lai skatamees 11. junija 1866. g. nosazijumôs par sabeedribas labklahjibu Baltijas gubernu pagastôs. § 14 skan: „Pagasta kase teek isleetota waj nu preeksch sabeedribas (pagasta) wajadsibu segschanas, waj preeksch aisdewumeem truhzigeem sabeedribas lozekleem, pee kam weetneeku pulkam atlauts nolemt kà aisdewumi isdodami, waj ar prozentu maksu waj bes prozenteem! Bet preeksch katras naudas isdoschanas ne no kasê eenahkuscheem prozenteem, bet no pascha winas kapitala, kà ari apgruhtinajot winu ar paradeem, wajadsiga, bes weetneeku pulka spreeduma, wehl ihpascha atlauja no usraugu eestahdes. Pehz schahdas atlaujas dabuschanas, noteiktas sumas isdoschana noteek pehz wajadsibas un sem taisnas weetneeku pulka rihzibas."

Tà tad pehz schi paragrafa weetneeku pulkam gaischi issazita teesiba — isdalit stipendijas us atmaksu.

Daudseem muhsu pagasteem ir deesgan leeli kapitali, kurus ar leelako swehtibu waretu aisdot isglihtibas mehrku weizinaschanai. Ja pirmajâ azumirklî weetneeku pulkam waretu zeltees schaubas par to, zik droschibas, ka pasneegtà stipendija tiks atmaksata, tad te waretu aisrahdit us semstem, kà tàs stipendiju atmaksaschanu nodroschina. Winas nem no stipendiata parakstu, kurâ tas apnemas, pehz kursa beigschanas, waj wispahr pehz skolas atstahschanas, tik lihds sahks pelnit ne masak kà 500 rbl. gadâ, maksat parada beldeschanai 10 prozentus no schìs algas; ja pelnìs 600 rbl. un wairak, tad pa 20 proz.. Apnemschanàs ispildama bes teesas spreeduma. Atmaksu apdroschinat warès arween, wajadsetu tikai droschi un ar patauschanos ussahkt swehtigo darbu! Sewischki weegli buhtu pirmos mehginajumus isdarit teem pagasteem, kureem leelaki kapitali. Par prozentu isleetoschanu no scheem kapitaleem runas wihru sapulze nospreesch pate galigi. . .

Tàpat ari skolenu palihdsibas beedribu mums wehl gluschi truhkst. . . Bet par tàm zitâ reisâ. E. F.

No eekschsemes.

a) Waldibas leetas.

Par Widsemes gubernas zeetuma aisgahdneezibas komitejas direktoru apstiprinats Korschenewskis.

Widsemes gubernas waldê par kanzelistu peenemts Lebedews.

Widsemes gubernas akzises waldê par schtata jaunako kontroleeri eezelts V. eezirkna usraugs cand. phil. Wikentijs Pruschinskis; par IV. eezirkna schtata kontroleeri eezelts I. eezirkna jaunakais tabaka kontroleeris Marians Saletskis. (W. G. A.)

Bauskas aprinka semneeku leetu komisars v. Behrs us pascha luhgumu atlaists no amata. (K. G. A.)

Eekschleetu ministris, pehz weenoschanàs ar finantschu ministrijas pahrwaldneeku, atsinis par wajadsigu nolemt, ka wisi sludinajumi, kuri eesuhtiti zensuras zaurluhkoschanai no banku weikaleem un kantoreem par premiju biketu pahrdoschanu us nomaksu, zitadi naw atlaujami nodrukat, kà tikai pehz sarakstischanàs ar finantschu ministriju (zaur sewischko kanzeleju preeksch kredita darischanam).

b) Baltijas notikumi.

No Piukeneekeem. 26. septembrî, pulksten 7 wakarâ iszehlàs Ungur-Bites rijâ uguns, kuram par laupijumu krita wisa tur atrodoschà labiba, kà ari tuwumâ esoschais laidars. Ehkas apdroschinatas, bet labiba nekur. Saudejums leels. Uguns zehluses no rijkrahsns. —ans.

No Saltijas un Annineem (pee Rigas). Daudseem muhsu jaunekleem mihlakàs ispreezaschanàs weetas swehtdeenâs ir alus pahrdotawâs (kahdu muhsu masajâ apgabalâ ir trihs), kur tad nodsihwo lihds gaismai daschas nerahtnibinas isdaridami. Tà ari treschdeenas naktî daschi nakts waroni sataisijuschees eet pee meitam, bet kad eekschâ nelaisti, tad sahkuschi „waronu" darbus darit. Awises lasa loti mas. Teescham behdigi! —ans.

*) Wehlaku mehs warbuht pasneegsim sihkakas sinas par Sibirijas skolenu palihdsibas beedribam.

**) „Tautu spehks slehpjas winu isglihtibâ. . . Isglihtiba, tikai isglihtiba war nodroschinat tautai weetu zitu tautu pulkâ," kà to jo gaischi peerahda Somija. Naw zitas semes, kur isglihtibas kulturiskà nosihme preeksch tautas atspihdetu wisâ tautas dsihwê tik pilnigi, tik wispusigi, tik pahrleezinoschi, kà Somijâ. Bet ari naw zitas semes, kur buhtu tik leeli isdewumi preeksch tautas isglihtibas, kur buhtu tik eewehrojami pilniga isglihtibas sistema, tik preesch sihmiga atsaukstme us wisàm praktiskàs isglihtibas wajadsibam. . .

Weetalwas Labdaribas beedriba isrihkos swehtdeen, 8. oktobrî (pulkst. 4 pehz pusdeenas) jautajumu isskaidroschanas wakaru. Pee jautajumu isskaidroschanas ari peedalisees daschi Ridsineeki, to starpâ ari Dr. phil. P. Sàlits.

Rigas-Walmeeras meerteesneschu sapulze isdewuse Georgijam Augsburgam priwatadwokata teesibas.

Bormanôs skolotaja Padina kga weetâ, kursch aiseet us Kijewu, 11. septembrî par skolotaju eewehleja Seltina kgu no Rujenes. (D. L.)

No Tolkas (Westeenas draudsê). Kahds tikko no zeetuma pahrnahzis arestants Aissils nogahjis us seewas tehwa mahju, kur peerunajis seewas brahli (puisenu gadus 11), lai ejot ganzeka malâ pee akas un gaidot scha brahli, kursch schowakar nahkschot no Zehsim un nesischot daudz „kukuku" lihds. Winsch esot kaunigs un weens nedrihkstot istabâ nahkt. Krehslai metotees puisens nogahjis pee mineàs akas. Kad jau bijis gluschi tumschs, mahjneeki eewehrojuschi, ka puisena wehl ne-esot. Nogahjuschi luhkot waj ne-esot akâ eekritis. Teescham, puisens bija eekritis akâ. Puisenu iswelkot no akas atraduschi tam sasaetas rokas un aisbahstu muti; tas leezinaja, ka sche ir pastrahdats waras darbs. Aisdomas krita us mineto A. tapehz, ka ja scha puisena nebuhtu, tad wina seewa buhtu weenigà tehwa mahjas mantneeze. No weetejàs polizijas A. tapa us weetas apzeetinats. (D. L.)

Raunas pagasta Mokowsku mahjas Dawidam Norwelim atlauts eerihkot speestawu un krahsotawu un Dubinskas muischâ weltawu. (W. G. A.)

Starp Stukmaneem un Alukšni nodomats eerihkot kugu satiksmi. Schai noluhkâ jau sperti wajadsigee soli.

Jurjewas uniwersitatei nesen miruschais leibmedikis Bertensons, kà „Now. Wrem." sino, nowehlejis 6000 rbl. leelu stipendiju kapitalu, kura prozentus lihds tàs mirschanai tomehr wehl isleetos wina atraitne.

Leepajas Labdaribas beedriba 24. septembrî isrihkoja teatra israhdi, kur israhdija Hermana Sudermana lugu „Gods", kura atrada leelu peekrischanu. Akteeri lomas tehloja labi, publikas bija eeradees kreetni. —.—

Saukas Lauksaimneeeibas beedriba scha gada 8. oktobrî, kà mums sino, swineschot sawus atklahschanas swehtkus. Nowehlam jaunajai beedribai kreetnakàs sekmes! Lauksaimneezibas beedribas mums tik loti wajadsigas, ka no wisas sirds jawehlas, lai ikweens tàs weizinatu un pabalstitu. Tas katra peenahkums. Newis nirgatees, bet weizinat un strahdat!

Dundangas Zirstes Andschaka mahjâ 22. septembrî nodega labibas schkuhnis ar wisu labibu. Saudejums ap 1000 rbl. leels. Aisdomas krita us skroderi E. J., kuru apzeetinaja. J. L.

Bauskâ, kà mums sino, 12. un 13. oktobrî weesosees muhsu teatra tehws Adolfs Allunans lihds ar sawu meitu Mariju us Bauskas skatuwes diwâs tur no Jelgawas Latweeschu teatra personala sarihkotâs teatra israhdês. Pirmai israhdei isredseta Adolfa Allunana no jauna pahrstrahdatà luga „Preekôs un behdâs", kamehr otrâ wakarâ israhdis pirmo reisi Bauskâ A. Allunana lugu „Pahrtizibâ un nabadsibâ". Abâs lugâs buhs eepihtas daudz jaunu kupleju. Tà kà pagahjuschi jau peezi gadi, kamehr zeen. Ad. Allunana kgs parahdijàs us Bauskas skatuwes un ari Jelgawas Latw. teatra personals naw ilgus gadus apmellejis Bausku, tad jadomà ka Bauskeneeki un apkahrtnes eedsihwotaji scho sinu apsweiks ar preeku.

Wez-Kuldigâ 15. septembrî noturamo gada tirgu turpmak notureschot 11. septembrî. (K. G. A.)

Piltenes pilsehtas wezakam atlauts Piltenê ikzeturtdeenâs noturet tirgu. (K. G. A.)

No Leel-Sesawas. Rudens peenahzis ar wisàm sawàm behdam un preekeem. Preeku nu gan pamasak, bet tomehr, jo mihkstsirdigais rudens atnesis mums Deewa dahwanu, kuru pahrwehrscham papirôs un tad mehginam no tàs tikt wakâ. Nonesam ir dalu us tuwakajeem krogeem. Tas sakams sewischki par gahjejeem. Waj pateesi muhsu gahjeji nedaritu labaki, atturedamees no kroga, tahdejadi nekaitedami sawàm kabatam. Luhk, teit lai strahdà dseed. beedriba, lai norahda, ka netehredami welti, tee eekrahs kapitalu, ar kuru warès wehlak rihkotees. Ihstee dsehraji — waroni ir neprezejuschees gahjeji — puischi. Scheem naw gimenes, waj wini atkal atschkiras tihschi no gimenes, no wezakeem un brahleem, un pawada walas brihschus plihtedami. Jau kahdâ agrakâ sinojumâ norahdiju us scho apstahkli un tagad waru tik ween atkahrtot, ka: jagahdà wineem derigs laika kawekkis. Pilna puischa alga par gadu mehds sneegtees pee 100 rbl. Atrehkinasim nosi isdewumeem, kà apaweem, drehbem 2c. 50 rbl., ir tad wehl atleek eekrahjumam 50 rbl. Schee 50 rbl. sakrahtos apm. 6 gadôs par peeteekoschu sumu pusgraudneezibas, waj ari masakas rentneezibas ussahkschanai. Daschus gadus, waj ari wairakus gadus, bijis par pusgraudneeku, puisis, kursch tagad apprezejees, waretu usnemt leelaku nomas weetu. Jakoujas sinams buhtu ar leelakeem gruhtumeem, jo waj tad pusgraudneekam augs diwas wahrpas? Waj pusgraudneekam maksàs par

raschojumeem dubultu zenu? Pusgraudneekam naw nudeen labà dsihwe: Weenigais labums buhtu warbuht leelaka alga, nekà strahdajot par kalpu pee saimneeka. Bet schis algas wairakums naw taisns algas wairakums, bet gan prozentes par eeguldito kapitalu, kà inwentaru u. t. t. Bet ari tas jau solis uf preekschu, ka paschi rihkojamees ar sawu kapitalu. Kam netiktos laukſaimneeziba, tas war cesahkt zitadu darbibu: moderneezibu, tirdsneezibu u. t. t. Muhsu meitas — kalpones, rihkojas ar sawu algu ari neapdomigi. Tàs daschureis pehrk daschadas newajadsigas leetas. Ari tàs waretu eekraht sawu grasi. Prahtigatàs ari dara to. Augstak minetôs 6 gadôs tàs spehtu eekraht apm. 150 rbl. Ja nu laulibâ eedotos puisis ar 350 rbl. (te peeskaititas prozentes par noguldijumeem no agrakeem gadeem) un meita ar 150 rbl., tad kopkapitals buhtu 500 rublu leels. Tagadejôs lauzineeku apstahkliôs kreetni ween eewehrojams krahjuminsch. — Muhsu beedribas ir isglihtibas nesejas. Masakais tahdu mehrki tàs sprauduschas. Weizineet tad ari isglihtibu gahjeju starpâ! Norahdeet wineem kahdejadi eeguht neatkarigu stahwokli. Isglihtojeet winus un kad tee buhs isglihtojuschees, tad ari atsihs kapitala, kaut ari masa, nosihmi un swaru. Weenu gahjeju pamudinajuse dseed. beedriba darijuse wairak, kà rihkodama sawas plikàs sakumballes. Ja dseed. beedribas spehs parahdit sawu swaru ari schaî sinâ, tad buhs zirtuschas uf weenu zirteenu diwas muschas, proti pirmkahrt rahdijuschas zeku eeguht neatkarigu stahwokli tagad atkarigajam gahjejam un otrkahrt apkarodamas schuhpibu, kura samaità tautu weselibu, apgahdà sabeedribu ar nabageem un kropleem un masina tautas mantu. — Wairak kà gadu jau atpakal apstiprinaja muhsu dseedataju beedr. Pagahjuschâ gadâ tai bija 68 beedri un dseed. koris sastahwoschs no 33 dseedatajeem un dseedatajam. Beedribas rihkojumu loji mas, proti tikai weens, jo sagatawoschanàs uf 4. dseedaschanas un musikas swehtkeem aisnehma wisu laiku. Tomehr atlikums 11. sept. kasê bija 83 rbl. ar kap. Nahkamâ gadâ gaidama spariga rihkoschanàs, jo beedriba warès rihkotees pilnigi sawâs mahjâs. 17. sept. noturetâ pilnâ sapulzê pahrrunaja bibliotekas jautajumu. J. Grause sino, ka no agrak pastahwoschà lasitaju pulzina dahwinatas grahmatas par kahdeem 30 rbl. Bes tam beedribas preekschneeziba atwehlejuse 50 rbl. jaunu grahmatu eegahdaschanai; ari luhgums pehz atlaujas atwehrt biblioteku, uf ko beedribai teesibas, eesneegts. Tad wehl sekoja daschi sihki pahrspreedumi. Beidsot gahja pee preekschneezibas wehleschanas, pee kam eewehleja pa leelakai daksai tos paschus wezos. Daudſ sekmju beedribas otrâ dsihwes gadâ! D—rs.

No Snikeres. Lihdſ ar rudens garo un tumscho nakts salu pee-augschanu wairojas ari zitu ihpaschumu mihtotaju skaits, wistim tahdâs weetâs, kuras Leischmales sinamo meestu tuwumâ, jo winôs Schihdelis sanem wisu, ko tikai dod. Schee garnadschi darbojas daudſreis pat loti pahrdroschi. Tà nesen atpakal Snikeru muischas arendatoram schee waroni notscheepuschi tambora ratus, bet tà kà schee lautini rasi nodomajuschi tahlaku pawisinatees, tad ari naw aismirsuschi apgahdatees ar wajadsigeem dsihwes usturas lihdsekleem un talab peesawinajuschi kahdu dalu daschadas swaigas galas, sweestu, eewahrijumus u. t. t. Schis notikums atgahdina schinî gada laikâ sargatees un usmanitees. Groschus.

No Dschuhkstes. Sen jau pagahjuschi muhsu Laukſaimneezibas beedribas gada swehtki, bet laikrakstu slejàs wehl newar un newar rimt swehtku aprakſti. Kà jau tas zitadi nebija domajams: aprakſti isnahza daschadi. Ka tas tà tur personigas kildas wainigas. „Deenas Lapa“ peemehram bija swehtkus aprakstijuse tà, kà mehdſ kahds referents rakstit teesu referatus finamajâs lapâs: kas winam pa prahtam bijis, tam winsch paeet klusu garam, bet pretejàs puses mehdſ isstrahsot tahdas, kahdas pasaulê teescham nemaſ naw. Tà bija ari sche. Zits wiss aprakstits deesgan labi (lai gan ne beſ sinamas dakas ihguma); tikai diwu kungu (iſ pretejàs puses) referati un weens akteeris korespondentam nepawisam naw patikuschi. Drihsi pehz tam parahdijàs „B. W.“ pretraksts, kursch raudsija atspehkot „D. L.“ aprakstu un daschadi aisskehra „D. L.“ korespondentu. Tanî paschâ numurâ ari „Baltijas Wêstneſi“ tika sinots, ka Dschuhkstes Laukſaimneezibas beedriba weenojusès, uſ preekschu Deenas Lapu sawâ pahrdotawâ neisdalit, un ka daschi abonenti suhtot mineto lapu atpakal. Tas isklausas tà, it kà Dschuhksteneeki buhtu par daudſ goda kahrigi: kamehr winus kahds slawè, tee ir ari wina draugi; tiklihdſ nu sahk smahdet un usrahdit maldischanos, tad eenaids kahjâs. Pateesibâ tas tà nebuht naw. Ir pee mums gan kungi, kuri ar waru grib „D. L.“ iſ Dschuhkstes pawisam isdsiht; bet tos war uſ pirksteem skaitit. Leelakà daka domà it pareisi un atsihst, ka „D. L.“ ir daudſ — loti daudſ muhsu literaturâ darijuse. Katris sinàs, kam japateizas par to, ka „B. W.“ isnahk tagad tik plaschs, lai gan ta saturs tik sihzinsch. Waj mehs newaram lepotees, kad mums ir diwas tik plaschas deenas awises? Katrâ puse, sinams, ir sawas wahjibas; kahdas tàs katram, to tagad neisschkirsim. Gan „D. L.“ sastopam wairak kà zitur asas sobgalibas, kuras parahdas daschreis neweetâ; gan weena, gan otra puse daudſ reises noklihst no zela waj ari pahrsteidsas, bet tamdehk weenu laikrakstu eenihdet, buhtu neprahtigi darits. Mehs sinam, ka, kur naw „oposizijas“ (pretestibas), tur nereti truhkst dsihwibas un weseliga kodola. Dschuhksteneeki to it labi sin un nojehdſ, tamdehk ari tas, ka „D. L.“ buhtu muhsu pahrdotawâ „noleegta“, ir skaidri „meli“, isdomati no „B. W.“ waj ta korespondenta. Laukſaimneezibas beedribâ nekad tahds jautajums naw apspreests un war droschi teikt, ka, ja ari tahds tiktu preekschâ likts, tad tiktu ihsi un strupi atraidits. Kà jau teizu, tahdu, kas partejiski aisstahw tikai sawu „B. W.“, preeksch ta karo un to ween tikai lasa, ir masums. Neisprotams, ka Laukſaimneezibas beedribas preekschneeziba schahdu nepareisu sinojumu neatsauz, bet kauj wisai beedribai palikt sem kauna segas. Teem kungeem, kuri tik karsti slawè „B. W.“ un apkaro „D. L.“ un „M. W.“ waretu pateikt, ka naw wairs tee laiki, kur ar waru weenam war sawas idejas usteept; naw wairs tee laiki, kad jadomà, ka laikrakstus lasidams nepaleek par kahdas idejas peekriteju. Dschuhksteneekeem ir pascheem tik daudſ spreduma spehjas, ka tee prot isschkirt labu no kauna — melnu no balta. Zeru, ka ar to peetiks. — s.

No Lestenes. Pee mums dsihwo kahds no tà saukstajeem „wahrdotajeem“. Tas nu nebuhtu nekas jauns. Bet tas gan, man domat, nebuhs wehl peedsihwots, ka no kaiminu (Dsch.) pagasta ari pee schi „brihnumu daktera“ wed slimus behrninus, lai „apwahrdo“. Nebuhtu wehl nekas nedsirdets; bet to starpâ ir kahda persona, kas sewi turas par tautas pihlari un kam gan wajadsetu ziteem preekschsihmi rahdit. Sawada „laika sihme!“

X.

No Riterschaftes. Swehtdeen 25. septembrî 1895. gadâ bija schejeenes laukſaimneezibas beedribai „Wahrpa“ gada swehtki. Weetejais dseedataju koris nodseedaja daschas dseedaschanas swehtkôs dseedatas dseesmas un runaja pa starpam beedribas preekschneeks, rakstwedis un — delegati no Lestenes-Irlawas bischkopibas beedribas, Dschuhkstes-Peenawas Laukſaimneezibas beedribas un Kandawas Semkopibas beedribas. Beidsot mahzitajs Bilensteins jun. runaja par prezeschanos un swehtku akts beidsàs. Iſ gada pahrskata redsejàm, ka beedriba tà sakot „nihkulojuse“. Pawisam bijuschi 42 beedri: to starpâ tikai 30 masgruntneeku — saimneeku. Riterschaftes pagastôs ir ap 200 saimneeku, kamdehk tik maſ beedru laukſaimneezibas beedribâ, kura tatschu scho laiku semkopju ideals? — Zitur schahdôs swehtkôs parasts isrihkot teatri, sche to nedabujàm redset — truhkstot spehku. Tagad Riterschaftneekeem ir saws beedribu noms, kur tee waretu wisadus isrihkojumus sarihkot, bet nu truhkst „plahweju“. Swehtki nebija ari wisai apmekleti, lai gan zenas bija lehtas. Tas sche parasts, ka isrihkojumi neteekot peteekoschi apmekleti. Dsirdeju, ka usaizinati Dschuhksteneeki weesotees ar kahdu dseesmu lugu; bet naw zerams, ka tee nahks pee tik nepateizigas publikas. Ja, sawi laudis — sawas eeraschas! Riterschaftneekeem tàs nu gan wajadsetu atmest. —r—

No Reweles. Maitas kreiseri „Tschasawoju“ nowilka no sehkla.

c) No zitàm Kreewijas pusem.

Peterburgas Michaila teatra apmekletajs S. peedsihwojis dihwainu atgadijumu. Virmajâ starpbrihdî winsch gahjis ar seewu pee bufetes un tur atradis, ka winam pasudis maks ar 1518 rubleem. Winsch par notikumu tuhlin pasinojis poliziſtam. Pehz israhdes winsch atstahjis teatri, bet atkal drihſ atgreesees atpakal, un sinojis polizijai, ka winam maks ar wisu naudu atkal esot rokâ un to winsch atdabujis schahdâ kahrtâ: uſ Michailowskajas un leelàs Stakanskajas stuhra winu kahds jauns, glihti gehrbees zilweks peeturejis un winam maku pasneedsis teikdams: „Sche nemeet, tas peeder jums!“ Kamehr S. brihnodamees maku apluhkojis, tikmehr jaunais zilweks bijis pasudis. Tagad ari polizijas eeredni apluhkojuschi maku un skaitijuschi tanî atrodoschos naudu. Bet nebijuschi masi brihnumi, kad makâ atraduschi 300 rublus wairak nekà apsagtais usdewis. (Now. Wr.)

Finantschu ministris eeteizis nahkoschâ gadâ labprahtigo floti pabalstit ar 600,000 rbl.

Maskawà zelamam Keisara Aleksandra III. peemineklim par labu jau pawisam eenahkuschi 1,044,924 rbl. 60 kap.

Pee Osergas Okas upê nogrimuse kahda struhga, pee kam gahjuschi bojâ 100 zilweki.

No Odesas sino, ka nogrimuschais twaikonis „Wladimirs“ atrasts pee Tarchankutas.

Warschawà useeta slepena papirosu fabrika.

Kelzas gubernâ stipri isplatijuschàs sirgu sahdsibas. Pehdejâ laikâ apzeetinatas kahdas 180 personas.

Karkowas gubernas semstes schimbrihscham peegreesuschas napeetnu wehribu seeweeschu isglihtibas weizinaschanai.

Astrakanà eeswehtija nakts patwersmi preeksch seeweetem un behrneem.

Buiskas aprinka semste (Kostromas gub.) nolehma dibinat Kontejewas sahdschâ besmaksas tautas lasitawu.

Krimâ schoruden eeradees leels daudsums schurku, kuras padarot leelu skahdi, ispostidamas labibu un sagrausdamas pat saimneezibas leetas.

Rihts-Sibirisâ gar dselsszelu eemehriti ap 500 jaunu eezirknu preeksch aisgahjejeem.

No Wladiwostokas uf Mandschuriju dewuschàs trihs partijas inscheneeru, lai isdaritu ismekleschanas darbus preeksch jaunbuhwejamà dselsszela zaur Mandschuriju.

Toknoschurowas pagastâ, Ostrogowkas sahdschâ (Nowo-Usenskas apr.) dsihwo kahda Wahzu kolonisteene Margareta Kwint, dsim. Schwarz. Wina ir 23 gadus weza un 1891. g. prezejusees. Tschetru gadu laikâ wina dsembejusi 10 behrnus un proti: 1892. g. weenu puisenu, 1893. g. diwus puisenus, 1894. g. dezembrî trihs meitenes un 1895. g. septembrî trihs puisenus un weenu meiteni. No wiseem behrneem tikai pehdigee trihs puiseni ir dsihwi, ziti wisi miruschi. Mahte ir diwas arschinas gara un swer apmehram tik trihs pudus. Wina ar wihru dsihwo pee wihra tehwa un nodarbojas ar semkopibu. Materialâ sinâ schee lautini dsihwo deesgan truhzigôs apstakliôs.

Tschenstochowà uf deewmahtes swehtkeem eerodas milsigs daudsums deewluhdseju, kuri mehlas sawas luhgschanas isdarit brihnumdaritajas swehtbildes preekschâ. Beidsamôs deewmahtes swehtkôs (8. septembrî.) Tschenstochowà bija eeraduschees apmehram 200,000 deewluhdseji. Pa deewkalposchanas laiku klostera basnizâ sagli sahka ukschot deewluhdseju kabatas. Lauschu bursmu sew par labu isleetodami sagli netaupija pat basnizas blodas, bet te tos notwehra. Sapiktojuschees deewluhdseji saglus rahwa aiſ klostera sehtas un sahka paschi ar teem aprehkinatees, un ja polizija nebuhtu laikâ eeradusees, tad no wiseem astoneem saguhstiteem maſ buhtu palikuschi pee dsihwibas. Starp sagleem bija tschetri Schihdi, no kureem weens no weetos bija apkahrees ar krusteem un roschu-kroneem, par ko publika ihsti palika pikta. Lai gan polizija laikâ bija klaht, tomehr diwi Schihdi bija tà peekauti, ka tos wajadseja nowest slimnizâ.

(Now. Wr.)

„Waldibas Wehstnescha“ koleras sinas:

			faslima	nomira
Wolinijas gubernâ	no 3.—16.	septembrim	4249	1701
Kijewas „	„ 3.—16.	„	57	21
Podolijas „	„ 3.—16.	„	37	18
Juhras apgabalâ (Sibirijâ)	„ 6.—18.	„	10	12

No Rigas.

Widsemes gubernators generalleitenants Sinowjews atwalinats uf 2 nedelam.

Rigas pilsehtas kara klausibas komisija sawu darbibu eesahks 16. oktobri, kurâ deens ari veelas gildes augschsahlê eesahksees loschu wilkschana. (W. G. A.)

Adolfs Allunans nodomajis beeschaki apzeemot Ridsineekus, weesodamees uf teatra skatuwem. Tahda sina, sewischki wehl eewehrojot tagadejo Rigas Latweeschu teatra rihkoschanos, apsweizama ar jo leelu preeku. Swehtdeen, 15. oktobrî, Adolfs Allunans weesoschotees Wahzu amatneeku beedribas sahlê.

Pilsehtas teatris. Schejeenes pilsehtas teatri isgahjuscho swehtdeen teesleetu ministra Murawjewa un daudſ Rigas augstaku eeredzu klahtbuhtnê israhdija operu „Karmen“. Nams jau bija ispahrdots labu laiku preeksch israhdes sahkuma, kursch sewischkà gadijeena dehk bija nolemts par pusstundu wehlaku kà parasts. Israhde isdewàs jo sposchi. Kà jauns spehls otrreis usstahjàs Ridsineekeem jau no agrakeem laikeem pasihstamà Ida Müller jaunkundse, tagadejà v. Scheele-Müller kundse. Winas Karmena bija ta pate, kà to preeksch tschetreem gadeem redsejàm, warbuht tik druszin masak strauja un dsihwibas pilna kà toreis. Ar scho dseedataju Wahzu teatris eemantojis kreetnu spehku, kas blakus ziteem, jau pasihstameem, kà Nolden jaunkundsei un sewischki Mohnwinkeka kgam, warbuht schogad operai peewilks wairak zeenitaju, kà pehdejôs gadôs. Ari orkestris, koris un ne beidsot reschija schoreis teizami ispildija sawu usdewumu. Pat ahrigâ sinâ skatuwe bija tehrpusès jaunâ uswalkâ, jo lihdschinigo dekoraziju weetâ bija pagatawotas pa dakai jaunas, krahschnakas. Wispahrigi swehtdeenas israhde peedereja pee labakàm, kuras atminamees Wahzu teatrî redsejuschi.

Jaunàs wagonu fabrikas „Phönix“ buhwes darbi aiſ Aleksandra wahrteem teek naigi turpinati. Pee buhwes strahdà ap 600 zilweku. Jaunajai fabrikai, kuru apgaismos ar elektrisku gaismu, buhs trihs twaiku nowilzeji skursteni: 90, 120 un 160 pehdu au gstumâ. Fabrikâ strahdaschot ap 3000 strahdneeku un isgatawoschot gadâ kahdus 3000 wagonus. Pamata kapitals schis fabrikas zelschanai sneedsotees lihdſ 3 milj. rbl.

Jonatana beedribas pahrlabotos statutus eekschleetu ministris apstiprinajis.

Rigas pilsehtas gimnasijas wirskoloiajs Johans Helmsings 21. septembrî nomiris.

Rigas sedleneeku un tapsetaju zunftes behru un palihdsibas kases statutus eekschleetu ministris apstiprinajis. (W. W.)

Rigas I. gildes tirgotajs Adolfs Freibergs, par ta puhlineem Sarkanâ Krusta mehrku weizina schanas dehl, apbalwots ar Staniflawa lentê pee kakla nehsajamu selta medalu.

Rigas apgabala teesa isdewuse Rudolfam Fitinghofam-Scheelam priwata adwokata teesibas.

Rigâ Ludwigam Petrikam atwehlets Biskapa eelâ Nr. 1 atwehrt grahmatu tirgotawu. (W. G. A.)

„Austruma" isdoschana atlauta J. Welmem pahrzelt no Maskawas uf Rigu.

Nelaimes atgadijumi. 25. septembrî drahts fabrikâ, Dinamindes eelâ Nr. 22, 16 gadus wezajam strahdneekam Karlam Osolinam kahda maschina nogreesa labo roku. Eewainoto noweda uf slimnizu.

— 27. septembrî Pychlau'a sahgu sudmalâs, Oskara eelâ Nr. 7, strahdneeks Benedikts Dawidaitis nehma sikfnu no wahrpstes, pee kam maschina Dawidaiti aiskehra un winam tika eewainota galwa un wiss kermens. Eewainoto noweda uf slimnizu.

— 28. septembrî zementa fabrikâ strahdneeks Jwans Hensels gribeja uswilkt sikfnu uf ritena, bet pee tam maschina winu aiskehra un pahrlausa winam roku.

Aplaupischanas. Duhnupurwâ, mahjâ Nr. 123 dsihwojoschais wehstuku isnehsatajs Tenis Kampus sinoja polizijai, ka 25. septembrî, ap pulksten 10½ wakarâ, uf Reweles un Rumpumuischas eelas stuhra winam usbrukuschas nepasihstamas personas un winam nolaupijuschas sudraba pulksteni, 25 rbl. naudas un leetus sargu. Ismekleschana ussahkta.

— Kabotaschas-stuhrmanis Andrejs Launezs sinoja polizijai, ka 27. septembra wakarâ pee Kliwer salas trasta winam usbrukuschi 4 tehwini un nolaupijuschi 205 rbl. naudas, sudraba pulksteni un pasi.

Ugunsgrehks. 25. septembrî ap pusnakti iszehlâs ugunsgrehks Schihda Schaie Berlina koku laukumâ, kur sakrauti daschadâs beedribâs par wairak nekâ 300,000 rbl. apdroschinati koki. Ugunsdsehseji uguns isplatischanos tiktahl aprobeschoja, ka saudejums buhs warbuht tikai kahdus 30,000 rbl. leels.

Peepescha nahwe. 27. septembrî uf Sarkandaugawas tirgus peepeschi nomira 75 gadus weza semneeze Dahrte Kusis. Lihki nodewa sekzijas nodalai.

Sagla apzeetinaschana. 26. septembra nakti uf Akmenu eelas stahwoschais gorodowojs Nr. 225, Ludowiks Boreischis, apzeetinaja semneeku Kristofu Sarinu, kursch weda kahdu gowi. Nahkoschâ deenâ semneeze Lihse Blumberg pasinoja, ka gows winai peederot un esot Olaines pagastâ is kuhts issagta.

Islikts behrns. 29. septembrî Terbatas eelâ, mahjas Nr. 26 koridorâ, atrada isliktu wihreeschu dsimuma behrnu, kuru nodewa Rigas pilsehtas slimnizas dsemdeschanas eestahdê. (R. P. P. A.)

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhtitas schahdas jaunas grahmatas:

1) Sinisku popularu rakstu wirkne sastahdita no Maskawas studenteem. I. Maksâ 20 kap. Rigâ, 1895. J. Brigadera (Berga basarâ) apgahdibâ.

2) Kora dseedaschana. Pamahziba kâ kora dseedataji isglihtojami, no Nikolaja Allunana. IV. un V. burtnizas. Rigâ, Puhzischu Gederta (Eulenberga) apgahdibâ.

3) Latweeschu dailrakstneeziba 1894. gadâ. Teodora apskatita. Rigâ, 1895. g. Drukajis un apgahdajis grahmatu un bilschu drukatajs Ernsts Plates.

Teesu leetu nodala.

Neprahtiga ahrsteschana. Rigas apgabalteesas 2. kriminal-nodalas delegazija Walkâ 19. septembrî starp zitu isspreeda prahwu pret Jahni Balodi un Peteri Pursahli, kuri zaur neprahtigu ahrsteschanu bija nomirdinajuschi Dahrtu Bakis. Leetas apstahkli stiprâ saihsinajumâ schahdi:

Pagahjuschâ gada 12. martâ Lobergu pagastâ, Walkas aprinkî, nomira garâ wahjâ Dahrta Bakis, kura bija atradusês kahda agrakâ slimnizas apkalpotaja, Jahna Baloscha, un wina palihga Petera Pursahles ahrsteschanâ. Ahrsts, lihki usschkehrdis un apskatijis, leezinaja, ka nahwe zehlusês aiz siteeneem, mehrdeschanas un ahrsteschanas ar aukstu uhdeni. Schahds ahrsta apgalwojums ari atrada atbalsi wairak leezineeku isteikumôs. Tâ peemehram Marija Aiskalits leezinaja, ka Balodis nelaiki kuhlis ar schagareem. Dahwis Purinsch teizâs redsejis, ka Balodis Dahrtai Bakis daschas reises sitis pa muguru. Dahwis Blizaws un Karlis Dreijers apgalwoja, ka Pursahle pagalmâ lehjis aukstu uhdeni uf nelaikes galwu, neskatotees uf to, ka ahrâ stipri salis; bes tam Pursahle nelaikei, ihsi preeksch winas nahwes, diwi reises ar rihkschu bunti stipri sitis. Beidsot Marija Pukit un Jahnis Lihde, kuri 1893. gadâ bija atraduschees Baloscha un Pursahles ahrsteschanâ, atklahja dihwainas leetas. Schee „ahrsti" sawus wahjneekus bija ahrstejuschi zaur to, ka dewuschi plahnu ehdeenu, aplaistijuschi ar aukstu uhdeni, mehrzejuschi pa linu mahrkeem un uhdens muzam, wadajuschi weenôs kreklôs pa lauku u. t. t.

Apsuhdseto kahrtâ nostahditee Jahnis Balodis un Peters Pursahle sewi par wainigeem neatsinâs. Pursahle isteiza: winsch nelaiki nedsis sitis, nedsi ari pehris ar rihkstem; tikai weenu reis tas aplaistijis nelaikes galwu ar aukstu uhdeni, bet tas notizis uf istabas sleegschna. Ehdeens nelaikei tizis dots, bet wina pate no ta atteikusês. Balodis stahstija: sabijis kahdu laiku weenâ no Warschawas slimnizom par apkalpotaju, winsch sahzis nodotees ahrsteschanai, neraugotees uf to, ka winam truhzis wajadsigâs atlaujas. Dahrtu Bakis winsch peenehmis ahrsteschanâ no Lobergu pagasta waldes, kura tam solijusês par 2 nedelam maksat 24 rbl. Nelaikes usraudsischanu winsch ustizejis sawam swainim Pursahlem. Wahjneezi winsch gan nereti ar aukstu uhdeni aplaistijis, bet tas notizis arween kuknâ, un newis pagalmâ. Ari sahles winsch nelaikei dewis, bet kahdas, to winsch pats nesinot. Ehdeens nelaikei tizis dots labs, bet wina pate koti maz ehduse. Nekad winsch ne-esot nelaiki sitis un mehrzejis pa mahrku.

Isteesaschanas deenâ abi apsuhdsetee isteiza to paschu. Leezineeki, pahris sihkumu atskaitot, atjaunoja sawas agrak nodotâs leezibas. Eksperts — ahrsts Charitonowskis apgalwoja, ka nelaike tikusi sista un ahrsteta ar aukstu uhdeni. Pasludinaja spreedumu, pehz kura 33 gadus wezais Lentschu pagasta lozeklis Jahnis Balodis un 27 gadus wezais Lobergu pagasta lozeklis Peteris Pursahle atsihti par wainigeem, bet uf Wisaugstaka Schehlastibas Manifesta pamata no wineem peespreeschamâ zeetuma soda atswabinami, usleekot wineem tikai basnizas sodu. —ds.

Sawadi pulksteni kuptschi. Scha gada 2. februari Jaun-Gulbenes krogâ Andrejam Biseneekam plijâs wirsû Pawels Filipows un Karlis Stupels, lai pahrdodot wineem kabatas pulksteni. Bet tikko Biseneeks gribeja sawu stundeni abeem kuptscheem parahdit, te Stupels winam to israhwa no rokam un eedewa sawam beedrim, kursch pehdejais ahtri isdrahsâs pa durwim un nosuda. Biseneeks gribeja behglim sekot, bet Stupels winu aisturejа. Biseneeks par sawu klismu schehlojâs krogâ bijuscham pagasta wezakâ palihgam Atim Klawinam, kursch Stupeli uf weetas apzeetinaja. Wehlak Biseneeks par sawu aplaupischanu sinoja polizijas uradnikam un ismekleschanas teesnesim, pee kam nolaupitâ pulksteņa wehrtibu nosazija uf 15 rbl.

No ismekleschanas teesnescha pahrklausinatais Atis Krons leezinaja, winsch esot redsejis, ka Biseneeks eedewis Stupelam pulksteni, kursch to pasneedsis kahdam nekahdam wihram. Tuhlin atskanejis Biseneeka kleedseens: „Stupel, kur mans pulksteņs? Atdod!"

Jahnis Dambits sinaja tik stohstit, winsch esot dsirdejis, ka Stupels usmahzees Biseneekam, lai pahrdodot pulksteni.

Rudolfs Bakis apgalwoja, winsch esot kroga preekschâ redsejis Biseneeku raudam; Stupels uf Biseneeku teizis: „Ja, tawu pulksteni es sanehmu, bet newareju winu atwehrt un talab eedewu Filipowam."

Karlis Schmininsch wehstija, ka tai laikâ, kad Biseneeks eedewis Stupelim sawu pulksteni, wineem lihdsâs stahwejis Filipows; tuhlin pehz tam bijis dsirdams Biseneeka kleedseens: „Atdod pulksteni!"

Polizijas uradniks Peters Matzuls leezinaja, Stupels galu galâ winam atsinees, ka israhwis no Biseneeka rokam pulksteni un eedewis to Filipowam; lai Filipows netaptu saguhstits, winsch, Stupels, nekahwis Biseneekam iseet no kroga. Schahdu Stupeļa atsihschanos apstiprinaja ari leezineeks Karlis Sihls, kursch bijis klaht, kad uradniks Stupeli „ispraschinajis".

Is aktim bija redsams, ka Stupels jau weenreis izzeetis sodu par sahdsibu.

Apsuhdseto kahrtâ nostahditee Stupels un Filipows apgalwoja, ka wini topot nepateesi apwainoti. Pirmais isskaidroja: winsch teescham no Biseneeka gribejis pirkt pulksteni, bet tâ kâ winsch to newarejis atwehrt, tad eedewis winu Filipowam, kursch tuhlin, kâ no launâ apsehsts, isdrahsees pa durwim. Schahdu paschu isskaidrojumu winsch nodewis ari uradnikam. Filipows turpreti apgalwoja, winam koti reebees, ka Stupels un Biseneeks pulksteņa zenas dehl kâ Schihdi kaulejuschees un talab tas atstahjis krogu.

Scho prahwu Rigas apgalteesas 2. kriminalnodalas delegazija sch. g. 20. septembrî Walkâ isteesaja. Pahrklausinajuse 7 leezineekus un eewehrojuse apsuhdseto nepilngadibu un semo isglihtibas stahwokli, teesa pasludinaja spreedumu, pehz kura Dselsawas pagasta (Zehsu aprinkî) lozeklis Karlis Stupels, 19 gadus wezs un Sinoles pagasta lozeklis Pawels Filipows, 20 g. wezs, top eeslodsiti zeetumâ, uf 4 mehneschem katrs.

Kugneeziba.

Sinas par Latweeschu kugeem. Otto, kapt. Martinsons, 15. sept. atstahjis Hulli, uf Ystadi dodamees. Urania, kapt. Grundmans, 18. sept. isgahjis no Leith uf Bonesu. Fritz Gustav, kapt. Sausinsch, 18. sept. isgahjis no Grangemouthas uf Rigu. Jakob, kapt. Osolinsch, 18. sept. Grangemouthu atstahdams, 24. sept. sasneedsis Kopenhagenes reidu, kur tam kahds kugis usbrauzis wirsû un salausis kliwerbomi; Jakob atrodas brauzeenâ uf Rigu. Julie Marie, kapt. Weinbergs, no Rigas eedams, 20. sept. nonahzis Newcastlê un Anna Marie, kapt. Gertners, tai paschâ deenâ eegahjis Grangemouthâ. Heinrich Catharina, kapt. Wahks, no Marseiljes braukdams, 16. sept. nonahzis Stettinê. Konstantin, kapt. Kleins, 1. sept. isgahjis no Arkangelskas uf Yarmouthu un Lonnock, kapt. Kleins, no Arkangelskas eedams, 17. sept. nonahzis Newportâ. Rigas barka Japan, kapt. Fritzbergs, 18. sept. posees no Londonas uf Kopenhageni. Peter, kapt. Mikelsons, no Rigas isbraukdams, 18. sept. nonahzis Grangemouthâ. (B. W.)

No Fineido, Norwegijâ, kahds kuga kapteins raksta sekoschu: Fineido atrodas eekschpus Bode, eeksch Skirsad Fjorde lihkuma, pee Fuske. Wisi no ahrsemes nahkoschi kugi peebrauz wispirms Bode, preeksch kugu eeposchanas. No Bode kugi dodas ar sehgelem waj ar twaikona palihdsibu uf Fineido. Sehgeleschana ir koti bailiga kahdâ schaurâ weetâ, starp Saltenu un Skirstad. Pasascheeru twaikoni mehds arweenu nogaidit rahmu uhdeni un tad tik dodas tai weetai zauri; jo kad straume pilnâ stiprumâ, tad zauri eet ir bailiga leeta, tadehl ka uhdens greeschas daschadôs rinkôs. Lescheschana laba un ahtra pee krasta, uhdena deesgan. Balasts ne wisai dahrgs. Prowijants dabunams par Bode zenam; gala gruhti dabonama. Dserama salda uhdena deesgan un tas naw dahrgs. (B. W.)

No ahrsemem.

Wahzija. Kreewu ahrleetu ministris firsts Lobanows-Rostowskis 13. (1.) oktobrî Hubertusstokâ apmeklejis Wahzu keisaru Wilmu II. Ari Wahzu walstskanzlers tanî pat deenâ peenemts no Wilma audienzê.

— Bochaltâ eegahsusees kahda wehrptuwe, pee kam nosisti 30 strahdneeki un eewainoti 10.

Franzija. Is Madagaskaras Frantscheem peenahkuse preeka wehsts, ka Madagaskaras galwas pilsehta 30. septembrî eenemta ar sturmi. Kâ telegrafs sino, tad 1. oktobrî noslehgts meera lihgums, pehz kura Frantschu wirswaldiba par Madagaskaras salu teek stipri paplaschinata. Karaleene ne-esot atzelta no trona, bet gan pirmais ministris israidits. Generalis Mezingers eezelts par Tananariwas gubernatoru. Kahda dala Frantschu saldatu ustura satiksmi starp Tananariwu un juhru, kahda dala turpreti wareschot atgreestees uf Franziju. Karsch Madagaskarâ Frantscheem ismaksajis ap 65 milj. franku (ap 25 milj. rbl.). Frantschu waldiba nosuhtija Frantschu wirspawehlneekam Madagaskarâ generalim Dischenam laimes wehlejumu. Winam ari dahwats goda legiona wirsneeku leelais krusts. Waldiba eesneegschot tautas weetneeku namâ un senatâ preekschlikumu par sewischkas medalas kalschanu preeksch Madagaskaras ekspedizijas dalibneekeem.

Spanija. Barselonas pilsehtâ plosotees nemeeri.

Turzija. Turzijas ministru padome nolehmuse peenemt leelwalstiju preekschlikumu par reformu eeweschanu Armenijâ — bet tik ar dascheem pahrgrosijumeem. Nemeeri Turzijâ turpinas. Usbudinajums Konstantinopolê arween wehl pastahw. Armeneeschu pahrdotawas uf tirgus wehl slehgtas. Aisleegts pa nakti kugus laist zaur Dardaneleem zauri.

Korejas galwas pilsehtâ Seulâ bija izzehluschees nemeeri. Tagad, kâ telegrafs sino, tur atkal waldot kahrtiba. Pili apsargajot Japanu kara pulki.

Turzijas apstahkli.

Zitreis warenâ un spehzigâ Turku walsts muhsu laikôs arween tahlak slihd atpakal. Wispahri jau pasihstams nosaukums kahdu jau keisars Nikolajs I. tai dewa „slimais wihrs". Eemeslis schahdai atpakal eeschanai ir pahrgrosijuschees apstahkli un Turku slinkums un weenaldsiba pret jaunlaiku kulturu (isglihtibu, attihsti). Kad Turki preeksch wairak nekâ 400 gadeem sawu walstibu bija eekarojuschi, tad scheem toreisejeem pusmeschonigeem staigulеem bija pastahwigâs dsihwes weetâs janometas, lai sawu plascho walsti waretu pret sweschu tautu usbrukumeem sekmigi atsargat un pahrwaldit. Turki paschi winu walsti istaisija tik masako eedsihwotaju daku — tee pat bija par slinkeem, lai wisus eedsihwotajus peespeestu pee Mohameda tizibas, kâ to darija Arabi eekarotâs semês, Turki tikai weenkahrschi panehma sew labakos un augligakos semes gabalus, sewischki treknâs eelejas un lihdsenumus — masak augligu semi atstahja senajeem eemihtneekeem, sinams pret augsteem nodokleem. Schahdejadi rihkojâs toreisejee Turku sultani un ne bes aprehkina: kristigos „netizigos" eedsihwotajus taischu wareja wairak peespeest pee maksaschanam. nekâ kad tee buhtu palikuschi „tizigi" mohamedani. Tomehr naw jadomâ, ka Turki buhtu sawus kristigos pawalstneekus issuhkuschi tâ sakot lihds asinim, ka tee pawisam nespehtu dsihwot — tâ tas gluschi nebija — no paschas walsts puses tika masak prasits nodokliu, nekâ zitkahrt Reetruma-Eiropâ pagahjuschôs gadusimtenos; nelaime bija tik ta, ka Turku eeredni nodokļus pee-

dsenot wareja rihkotees koti warmahzigi un bes atbildibas — likuma tiklab kà nebija, tapehz gubernatori, Turku paschas, alasch bogatus kristigus eemihtneekus wareja spihdsinat un pat nogalinat, lai tik isspeestu naudu. Schahda ihpaschuma nedroschiba tad wainiga pee ta, ka kristigee eedsihwotaji eemahzijàs dsihwot, tà sakot no rokas mutê, neraschoja wairak, nekà taisni bija preeksch dsihwes un nodokku samaksas wajadsigs, jo ko tad lihdseja peespeestees un puhletees, ko lihdseja apkopt plaschakus semes gabalus, kad ar to tik modinaja Turku eeredzu un augstmanu mantkahribu un skaudibu. Tahdâ kahrtâ ari zitreis beeschi apdsihwoto semju, Mas-Asijas, Sirijas un Mesopotamijas (senejàs Assirijas un Babilonijas) eedsihwotaju skaits naw audsis, bet pat masinajees. Turks ar sawu warmahzigo rihkoschanos tik sinaja, lihdsibâ runajot, wisur nokaut gulbi, kas tam dehja selta olas. Kristigee Turzijas eemihtneeki gan reisu reisem sazehlàs, sadumpojàs pret warmahzigajeem apspeedejeem, bet tika arween atkal nomahkti un bahrgi soditi. Tiklihds kà kahda kristito zilts, newaredama panest Turku lepnumu un spaidus, pret teem sazelas, tad Turkâ tuhlit pamostas asinskahrigais „tigeris", kas sawu laupijumu wisbreesmigakâ wihsê saplosa. Daschas kristigàs tautas, kà Greeki un Serbi, gruhtàs zihnàs tomehr paschi sew iskarojuschi brihwibu un patstahwibu — zitàm, kà Bulgareem, to isgahdajuse ar sawu dehlu asinim warenà Kreewija, Rumaneem laimigi apstahkli, bes kahdeem paschu nopelneem — bet tomehr ir tagad wehl atlikuschâ Turzijas dalâ, kas stahw sem neaprobeschotas sultana waldibas, drusku wairak par pusi no eedsihwotajeem ir kristiti, kuri ari ar sawu likteni koti nemeerâ un gaida un zerê uz atswabinaschanu. Wehl tagad, atskaitot Egipti, Bulgariju un Bosniju, kas tik wehl wahrda pehz peeder pee Turzijas, Turku walsts isplatijums apmehram 50,000 kwadrat-juhdses leels, tas ir pus tik leels kà Eiropas-Kreewija. Semes wehrtibas, klimata un auglibas sinâ tos peelihdsinams gandrihs wisai Wakara-Eiropai (Franzijai, Wahzijai, Austrijai, Italijai) kopâ sanemot. Schajàs pehdejàs semês dsihwo kopâ ap 160 miljonu zilweku, kamehr tagadejâ Turzijâ tik apmehram 27 miljoni. Kristiteem Turzijas eedsihwotajeem pahrmet alasch wiltibu un mantas kahribu, pee tam semsirdigu leekuloschanu un lihschanu, bet schahdas ihpaschibas it dabigi isaudseja gadu simtenu ilgà apspeeschana un Turku eeredzu warmahzigà un patwarigà rihkoschanàs. Kà gan lai tas wareja zitadi buht, kur, ihpaschi agrakôs laikôs, kristits zilweks wareja tik ar meleem un glaimoschanu isglahbtees no pahrak stipras issuhkschanas. Pehdejôs 40 gadôs, ihpaschi pehz Krimas kara, Eiropas leelwastis stipri ruhpejuschàs par kristito Turzijas eemihtneeku likteni — tàs wineem isgahdajuschas weenadas teesibas ar pascheem Turkeem un zitàm Mohamedanu tautam, bet schis weenadàs teesibas un labumi pa leelu leelai dalai ir tik uz papira. Tomehr ari tagadejà, samehrâ labaka ihpaschuma apsardsiba radijuse leelas pahrgrosibas. Kristitee eemihtneeki zaur tirdsneezibu, labaku semes apkopschanu un raschas pawairoschanu paleek ik gadus bagataki, kamehr slinkee un flegmatiskee Turki pastahwigi paleek nabagaki, tà kà tagad jau war sazit, ka leelakà daka no Turzijas bagatibas peeder kristiteem, kaut gan Turku eemihtneekeem un waldibai tàpat kà senak peeder leelakà daka semes un rokàs walsts wara. Kristitee ar sawu weiklumu Turkus isspeesch un iskonkurê wisur, kur tik ween Turkeem nepalihds rupja wara. Kristitee, ihpaschi Greeki, pehdejôs gadu desmitôs ari zehluschi daudsumu skolu, gan tautas skolu, gan gimnasiju, gan ari zitas augstakas isglihtibas eestahdes. Turki preeksch skolu zelschanas par slinkeem un lepneem. Weenigi waj kara noluhkeem dibinatas daschas deesgan labas ofizeeru sagatawoschanas skolas, bet zitadi Turku isglihtiba tagad tahda pate kà senak. Tee aprobeschojas ar korana (Turku bibeles) praschanu un lasischanu. Turki paschi sajuht, ka winu walsts pamati sahk schkobitees un gahstees, bet tee nebuht nedomà un nemeklê atrast lihdsekkus, kà walsts isirschanu nowehrst. Wini it weenaldsigi luhkojas nahkotnê, lai nahk kas nahkdams. Liktena lehmums jau pehz winu usskateem naw nowehrschams. Par milsigeem walsts paradeem, kurus tee sataisijuschi, wini weenkahrschi nemaksà agrak nolihgtos prozentus, bet tik kahdu daku un tomehr walsts budschetâ teem pastahwigi jakaujas ar defizitu — istruhkumu, bet tee nebuht nedomà un nepuhlas sawas walsts produkziju (raschoschanas spehju) pazelt un lihds ar to pawairot walsts eenehmumus. Ahrsemneekeem gan pehz likuma teesiba pirkt semi, bet Turku waldiba tomehr tahdus pirkschanas lihgumus labpraht neapstiprina, ahrsemneekeem tik reti eespehjams, zaur eeredzu peekukuloschanu isdabut konzesijas (atkaujas) dselzeku buhwem un semes pirkschanai. Kristitee eedsihwotaji, Turzijas waldibas nekahrtibas un wahjo, schaubigo rihkoschanos pasihdami, dara wisu, kas ween eespehjams, lai Turku walsts pamatus jo wairak satrizinatu, pagehr alasch sewischkas teesibas un leelaku neatkaribu no zentral jeb galwenàs waldibas Konstantinopolê. Kretas un Samosas salas jau tikuschas pus-patstahwigas; Makedonijâ Bulgari grib nokratit Turku juhgu. Wisur ruhgst un nemeeri. Pehdejâ laikâ Armeni sahkuschi deesgan asi usstahtees pret Turku waldibu un pagehret leelakas teesibas — ihpaschu paschwaldibu. Turki pagahjuschâ gadâ un schogad pret Armeneem, kas dsihwo paschâ Armenijâ, kuru apmehram kahdi 2 miljoni, palaida wakâ Kurdus, kuri daschôs gabalôs breesmigi trakoja, nodedsinadami sahdschas un apkaudami eedsihwotajus, bet tà kà Armenija tik tahku no Wakar-Eiropas, tad eesahkumâ breesmu darbus mas eewehroja — pehdejâ laikâ gan leelwalstis peegreesuschas Armenu buhschanam stipru wehribu un stingri peeprasijuschas, lai Turku waldiba eewed Armenijâ reformas. Turki pehz wezu wezà paraduma luhko leetu nowilzinat, pee tam manigi isleetodami paschu leelwalstju neweenprahtibu sawâ starpâ. — Armeni nu gribedami leelwalstju peeprasijumeem ir no sawas puses peepalihdset, isrihkoja demonstraziju paschâ Konstantinopolê (kur kahdi 200,000 Armenu eedsihwotaji) eedami bareem uz leelwesira pili ar luhguma rakstu dehl reformam. Turku polizija to eepreeksch sinat dabujuse, luhkoja Armenus aplenkt un sanemt zeeti. — Tàpat ari ziti Turku eedsihwotaji apbrunojàs un no sohtam (korana mahzekleem) waditi usbruka Armeneem tos breesmigi sakaudami leelwesira pils pagalmâ. Kahdi 1000 Armeni pehz niknas kaujas ar poliziju (kahdi 52 polizisti un kahdi 100 Armeni krituschi) sanemti un nowesti zeetumôs, kur tee teekot wisadi spihdsinati un dausiti lihds asinim; daudsi ari pawisam sakapati gabalôs un eebahsti maisôs, kurôs klahtpeelikti akmeni un tad nakti slepeni nogremdeti juhrâ. Armeni nedrihkst tagad Konstantinopolê nekur uz eelam rahditees, wisur teem usbruhk fanatiskee sohtas un no waldibas uspirkti Kurdi. — Armeni pa leelai dalai sabehguschi basnizàs, kur tos wehl Turki ne-eedroschinas apkaut, bet atstaht basnizas tee nedrihkst, lai netiktu apkauti. Pehdejàs nedelàs Konstantinopoles eelàs un zeetumôs pawisam apkauti wairak simti Armenu. Pahri par 1500 Armeneem apzeetinati Par apzeetinato likteni neweens neka nesin, bet winu likteni gan nebuhs jaukais. Kad tahdas leetas noteek Konstantinopolê, tà sakot leelwalstju suhtnu un daudsuma ahrsemneeku azu preekschâ, kas gan lai wehl nenoteek prowinzês, tahku prom no waldibas usraudsibas. Turki gan aisbildinas, ka Armeni gribejuschi dumpotees, bet tas pawisam nepareisi, tee tatschu labi sinaja, ka pilsehtâ, kur pawisam wesels miljons eedsihwotaju un pahradesmit tuhkstoschu leels kara spehks, tee newareja uz uswaru zeret. Turki tik luhguma raksta pasneegschanu isleeto par labu eemeslu, Armeneem usbrukt. Stahsta, ka leelwesirs eesahkumâ gan peenehmis Armenu deputaziju un luhguma rakstu, bet pehdejo tuhlit saplehsis gabalôs un eesweedis gabalus deputateem azis, pehz kam tad zehlusees Armenu starpâ ruhgschana un troksnis, ko polizija isleetoja par isdewigu gadijumu, Armeneem usbrukt. — Armeni bija apbrunoti rewolwereem un jataganeem (sobineem), zaur ko isskaidrojas, ka ari polizija stipri zeetuse. Ka Armenu nemeeri beigsees, gruhti nosakams, jo ka Turku waldiba peekahpsees, mas ko zeret, ta, kà jadomà, laipos tahlak. Ar eerotscheem eejauktees labpraht neweena leelwalsts otrai nenoleezas. Tomehr ja nemeeri un asins isleeschana paschâ Armenijâ stipri peenemas, tad waretu gan notikt, ka no Kaukasijas Kreewijas kara spehks ee-eet Turku Armenijâ, lai tur eewestu kahrtibu. Turku kara spehks gan ari ir paprahws, Turkeem meera laikâ ap 170,000 saldatu, kara laikâ 6—800 000 bet Turku waldiba pastahwigi kaujas ar naudas truhkumu un tapehz naw ko domat, ka ta bes naudas palihdsibas no kahdas Wakar-Eiropas leelwalsts spehtu sarihkotees uz karu. — Angli, kuri waretu Turkeem dot naudu, zaur Turku leegschanos, ispildit winu pagehrejumus, eewest reformas Armenijâ, pahrak saschutschi. Turku leegschanàs, eewest reformas, gan pa dalai zaur to isskaidrojas, ka tee baidas no ta, ka tahds peemehrs tuhlit waretu pamudinat Makedonijas un Sirijas eedsihwotajus stingroki peeprasit reformas un tahdâ sinâ wisa tagadejà Turku walsts kahrtiba tiktu apgahsta. — Armenu nemeeri sultanu koti ustraukuschi, tà kà tas nesinot ko eesahkt, bet tomehr peekahptees tas ne par ko negrib. Tahda Turku waldibas nesajehdsiba pret laika jautajumeem war galu galâ to taisni nowest pee behdigas krises, peespeest leelwalstis eejauktees, kas gan preeksch Eiropas meera ustureschanas nebuhtu jauka sihme, bet zaur ko waretu zeltees, weens pehz otra, daudz gruhtu sareschgijumu. Zeresim, ka muhsu Augstai Waldibai isdosees ari austruma jautajumâ eewest kahrtibu bes leekàm asins isleeschanam un Eiropas meera trauzejuma.

Tirgus sinas.

Rigâ, 2. oktobrî 1895. g.

Rigas labibas tirgû wehl weenmehr truhkst rosibas, lai gan jau manama drusziņ laboschanàs un kà zerams, tad zenas daudz mas zelsees, jo scha gada pasaules labibas rascha pawahja. Un labibas zenas Wakar-Eiropâ un it ihpaschi Seemel-Amerikâ jau sahkuschas zeltees. Zenu zelschanos paweizinaja sinas par sausumu, kas daschâs semês kaitejis seemas sehjai, par wahjaku rudzu raschu Wahzijâ nekà pehrn un par kweeschu lauku apsklahdeschanu Argentinâ; bet tomehr sisenu bari Argentinâ ne-esot tik wisai nopostijuschi druwas, kà baumas ispauduschàs. Kweeschu lauki Argentinâ schogad atkal paplaschinati. Argentina uz muhsu tirgeem zenu sinâ arween dara leelaku eespaidu. Tapehz mums usmanigi jaseko schis semes attihstibai un labibas lauku un krahjumu stahwoklim. Australijâ uslijis augligs leetus, kursch darijis galuwisàm bascham par sliktu raschu. Labibas lauku stahwoklis labojees. Seemel-Amerikas Saweenotàs Walstis schogad warena kukurusa (Turku kweeschu) rascha; iswest warejschot milsigu daudzumu — pat lihds 100 miljbuscheku (ap 60 milj. puhru). Ari zitàs semês, kà Austro-Ungarijâ, Turzijâ u. z. kukurusa rascha laba. Kukurusa jeb Turku kweeschu labâ rascha sinams nepaliks bes eespaida uz muhsu labibas zenam. Dantijâ schogad wideja plausa; Italijâ apmeerinoscha, Turzijâ laba. Meeschi Turzijâ isdewuschees ihsti labi, to buhschot par zeturtu teesu wairak nekà pehrn. Deenwidus-Kreewijâ tirgi pahrpildisti labibu. To stipri ween issuhtot. „Wagonu naw!" — „Nedod wagonu!" tà laudis suhrojotees Deenwidus-Reetrumu dselsszeka stazijàs, kuras esot waj gluschi apbehrtas ar labibu. Ja wajagot 100 wagonu, tad dabujot tik kahdus 6—10 wagonus un pat wehl ne weenmehr tik daudz; daschâs stazijàs nedabunot wagonu pat wairak deenu no weetas. Ka tahda tik leela labibas sapluhschana nedara laba eespaida zenu sinâ, to ikweens nopratis. Labibas zenas Rigâ tagad schahdas:

Rudzi, Kreewu, uz 120 mahrz. pamata maksâ 53½—55 kap. pudâ. Tendenze: klusa.

Kweeschi. 123—130 mahrzinu smagi Kreewu kweeschi maksâ 67 lihds 75 kap. pudâ; Kursemes 122—124 mahrz. smagi kweeschi maksâ 61—65 kap. pudâ. Tendenze: klusa.

Meeschi, seschkanschu, uz 100 mahrzinu pamata maksâ 55—57 kap. pudâ; Kreewu meeschi maksâ 52—60 kap. pudâ; Kursemes 109 mahrz. sm. meeschi maksâ 54 kap. pudâ.

Ausas. Labàs gaischàs ausas maksâ 57—62 kap. pudâ; schahwetas ausas maksâ 50—51 kap. pudâ; Zarizinas un Liwnas-Jelezas ausas maksâ 54—55 kap. pudâ.

Linsehklas (stepju) uz 87½ proz. pamata maksâ 110 kap. pudâ; brahka linsehklas maksâ 105—106 kap. pudâ.

Linsehklu ellas rauschi, schejeenes, maksâ 65—70 kap. pudâ; Kreewu linsehklu ellas rauschi maksâ 63—65 kap. pudâ.

Saulgreeschu rauschi maksâ 57 kap. pudâ.

Kanepes maksâ 99—100 kap. pudâ.

Kanepaji pa wezam.

Lini. Linu audzinaschana Wakar-Eiropâ masinajusees, kursch apstahklis, ja tik ween to pareisi isleeto, pehz semkopibas ministrijas domam, nahkot muhsu lineem par labu. Wajagot tik linkopibu prahtigi nokabrtot un paschus linus labi isstrahdat. Semkopibas ministrija luhguse walstspadomê pabalstu linkopibas weizinaschanai. Linu zenas stingras, lai gan nepahrgrosijuschàs. Bet wispahri, kà domà, tad linu zenas rast daudzmaz zelsees. Ihsti labôs linôs par R. (risti) un ╳ R ╳ (salee risti) dod 40—41 rbl. birkawà; par Z. K. (zinsi) un ╳ HD ╳ (Pernawas „hofdreibanti") maksâ 35—36 rbl. birkawà; par S. P. K. (superior pihkkroni) un S. F. P. HD dod 28—29 rbl. birkawà; par P. K. (pihkkroni) un F. P. HD (smalkee pihkhofdreibanti) maksâ 24—25 rbl. birkawà; par P. W. (pihkbrahki) un P. HD (pihkhofdreibanti) maksâ 21—22 rbl. birkawà; par W. (brahki) un HD (hofdreibanti) dod 19—20 rbl. birkawà; par D. (dreibanti) un L. D. maksâ 15—17 rbl. birkawà un par D. W. (dreibantbrahki) dod 10 lihds 12 rbl. birkawà.

Pahrtikas zenas Rigâ:

	kap.		kap.
Sweests, mahrzinâ . .	25— 26	Reekstî, stops	10
Galda sweests, mahrz. .	35— 40	Medus, schuhnâs waj tezinats, mahrzinâ .	35—40
Zuhkas gala, pods . .	185—210	Meeschu putraimi, stops	7— 10
Wehrscha gala, mahrz. .	8— 13	Sirni, stops	7— 10
Schahweta aitas gala, mahrzinâ	7— 9	Burkani, puhrs . . .	60
Swaiga aitas gala, mahrzinâ	8— 11	Kalteti zigorini, stops .	6
Tela gala, mahrzinâ .	8— 18	Kurs. kweeschu bihdeleti milti, mahrzinâ . .	3
Schahweta schkinkis, m.	15— 18	Abboli, puhrs	100—200
Schahw. spekis, mahrz.	18— 20	Bumbeeri, puhrs . . .	150—300
Breescha gala, mahrz. .	13— 15	Dsehrwenu ogas, stops	5
Saki, gabalâ	40—120	Pihladschu (sehrmukschu) ogas, stops	4
Stirnas, gabalâ . . .	600—700	Bruhklenes, stopâ . .	15
Rubeni	200—300	Paeglu (kadiku) ogas, stops	20
Wistas, gabalâ . . .	35— 60	Laschi, mahrz. . . .	22— 30
Zahli, pahra	60— 90	Swaigas schampinjonas, mahrz.	— —
Pihles, gabalâ . . .	80—100	Swaigas berwitas (zeetàs bezinas), gabalâ . .	1— 2
Sosis, gabalâ . . .	90—200	Swaigas kahpostgalwinas, 100	200—400
Kartupeli, puhrs . .	60— 85	Puku kahposti, galwinâ	5—10
Salds peens, stopâ . .	7— 8	Skahbi kahposti, stopâ .	7
Beess peens, stopâ . .	10	Schahwetas renges, 100	20
Kupinats peens, stopâ .	10	Swaigas renges, 100 .	— —
Salds krehjums, stopâ .	20— 26	Sutini, kahls . . .	90—120
Skahbs krehjums, stops	40— 50		
Olas, schoks	100—120		
Sihpoli, stops . . .	5		
Pehrtu sihpolini, stops .	30		

Leepajâ.

Rudzi uz 120 mahrzinu pamata maksa 55½ kap. pudâ. Tendenze: klusa.

Kweeschi (puhri) maksâ 61—75 kap. pudâ.

Meeschi maksâ 50—53 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Ausas. Labàs gaischàs ausas maksâ 62—67 kap. pudâ; Kursemes ausas maksâ 50—55 kap. pudâ; Kurss, Karkowas, Jelezas-Liwnas, Orlas, Kijewas un Zarizinas ausas maksâ 51—53 kap. pudâ. Tendenze: klusa.

Linsehklas. 7 mehri Leischu sehklu maksâ 104 kap.; 7 mehri Kreewu sehklu maksâ 105—106 kap.; 7 mehri [illegible] sehklu maksâ 106 kap. Tendenze: gurdena.

Griki uz 100 mahrz. pamata maksâ 72 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Sirni pehz winu labuma maksâ 57—66 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Kanepes maksâ 102½ kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Klijas maksâ 42—49 kap. pudâ. Tendenze: stingra.

Pahrtikas zenas Leepajâ:

	kap.		kap.
Kartupeli, puhrâ. . . .	60— 70	Puku kahposti, galwinâ	— —
Sweests, mahrzinâ . .	23— 25	Skahbi kahposti, stopâ .	6— 10
Zuhkas (dsihwas), mahrz.	— —	„Knapfeerd", gabalâ. .	4— 5
Medus, mahrz. . . .	25	Abboli, garnizâ . . .	10— 12
Schahweta zuhkas gala, m.	— —	Bumbeeri, garnizâ . .	20— 30
Aitas gala, mahrz . .	— —	Bruhklenes, stopâ. . .	— —
Waski, mahrz. . . .	43— 45	Sirni pahstîs, stops .	— —
Olas, 10 gab. . . .	16— 18	Gurki, schokâ . . .	6— 10
Swaigs peens, stops .	8	Dsihwas wistas, gab. .	60— 70
Beesspeens, stops . .	4— 6	Pihles, gab. . . .	55— 70
Nokrejots peens, stops .	4	Zahli, gabalâ	30— 35
Salds krehjums, stops .	20	Sosis (dsihwas), gabalâ	120—160
Skahbs krehjums, stops .	38— 40	Sosis (nokautas), gab. .	100—125
Kahposti galwinâ . .	— —		

Telegramas.

Peterburgâ, 1. oktobrî. Walsts rentejas departaments isskaidrojis, ka uz 1894. gada 14. nowembri isdotà schehlastibas manifesta pamata dsehschami it wisi paradi, kuri pehz 1886. gada aisdoti preeksch eedsihwotaju pahrtikas. — 28. septembrî Zarsko-Selâ eeswehtija W. M. Keisara konwoja kasermas. — Nischni-Nowgorodas apgabala teesa noteesaja augstotaju Christowsku uz wisu kahrtas teesibu saudeschanu un uz nosuhtischanu uz Arkangelskas gubernu.

Româ, 13. (1.) oktobrî. Katanijâ apzeetinaja kahdu seeweeti, kura bija peewilinajuse ar daschadeem saldumeem pee sewis behrnus un tad teem eedewuse fosfora wihnu, no ka masinee nomiruschi zeesdami leelas mokas. Tà breesmigà seeweete nogalinaja 23 behrnus. Apzeetinatâ atsinàs par wainigu un teiza, ka wina to darijuse aiz atreebibas par to, ka ari winai tikuschi tàs abi behrni nogifteti. Laudis gribeja seeweeti nonahwet.

Jokohamâ, 11. oktobrî (28. septembrî). Dumpja dehl, kursch bija izzehlees Seulâ nosuhtija uz Koreju ministru Koumaru. Domà, ka Korejas karaleene pa nemeera laiku nonahweta.

Ihpaschneeks un isdewejs: Ernsts Plates.
Atbildigee redaktori:
Dr. phil. Arnolds Plates, Dr. philos. P. Sâlits.

Дозволено цензурою. — Рига, 3 октября 1895 г.

Sludinajumi.

Alwina Grigul
Kahrlis Wasarajs
Saderinajuschees.

Sludinajums.

Baltijas Domenu walde zaur scho dara finamu, ka dehl scheit semak minetu krona nomas weetu (obrokgabalu) isnomaschanas tiks semak minetâs deenâs un weetâs noturêti torgi.

Kursemes gubernas Dobeles aprinkî:

1) **Dobeles pagasta waldê, 26. oktobrî sch. g.** Jaun-Sesawas semes gabals, 55/100 def. leels, uz 12 gadeem, no 1. janwara 1896. g.

Baukas aprinkî:

2) **Wezsaules (Radenes) pagasta waldê, 4. nowembrî sch. g.** Memelmuischas „Kublu" krogs, uz 1 gadu, no 1. janwara 1896. g.

Kuldigas aprinkî:

3) **Saldes pagasta waldê, 30. oktobrî sch. g.** Semes gabals bijuscha Wez-Zeezeres „Alten" kroga, 1/83 def. leels, no 1. janwara 1896. g., uz 18 gadeem.

Grobines aprinkî:

4) **Grobines-Aisputes aprinka polizijas waldê, 1. nowembrî sch. g.** Semes gabals bijuschas Durbes-Illukstes pilsmuischas sem lit. A, 20/34 def. leels uz 3 gadeem, no 23. aprila 1896. g.

Wentspils aprinkî:

5) **Piltenes pagasta waldê 3. nowembrî sch. g.** Semes gabals Asawas basnizas kroga, 1/91 def. leels, uz 1 gadu, no 1. janwara 1896. g.

Jaunjelgawas aprinkî:

6) **Jaunjelgawas aprinka polizijas waldê, 2. nowembrî sch. g.** Semes gabali: bijuscho Mas-Salwes „Lujan" kroga, 5/65 def. leels un Wez-Serenes „Perschu" kroga, 2/65 def. leels, uz 12 gadeem, no 1. janwara 1866. g.

Baukas aprinkî:

7) **Bahrbeles pagasta waldê, 26. oktobrî sch. g.** Swejas teesiba Bahrbeles eserâ, uz 12 gadeem, no 1. janwara 1895. g.

8) **Baldones pagasta waldê, 1. nowembrî sch. g.** Baldones „Balku" krogs, uz 12 gadeem, no 1. janwara 1896. g.

Dobeles aprinkî:

9) **Wirzawas pagasta waldê, 6. nowembrî sch. g.** Darwas zeplis, Wirzawas krona mescha dakâ, uz 12 gadeem, no 1. janwara 1896. g.

Aisputes aprinkî:

10) **Alschwangas pagasta waldê, 31. oktobrî sch. g.** Alschwangas „Duhru" krogs, uz 12 gadeem, no 1. janwara 1896. g.

Wispahrigas sinas par augschmineteem obrokgabaleem isfludinatas Kursemes gubernas awisês, nomas nosazijumus war eeskatit Domenu waldê, Rigâ, pee weetejeem mescha kungeem un tanis polizijas un pagasta waldês, kur noturês torgus.

Rigâ, 2. oktobrî 1895 g.

Pahrwaldn. weetâ: **Sutschkows.**
2 Darbweschа weetâ: **Murewskis.**

Rigas
Latw. Labd. Beedr.
Isloseschana

oktbr. 8. d. sch. g., par labu nabagu palihdsibai un **Latw. meitenu skolai.** Tadehl beedribas preekschneeziba atkal greeschas pee wiseem labdareem ar sirsnigako luhgumu, winai laipni peepalihdset pee scha isrihkojuma weizinaschanas, gan zaur islosejamo leetu dahwinaschanu, gan zaur loschu pirkschanu.

Islosejamâs leetas buhs isstahditas sahkot no zeturtdeenas, oktbr. 5. d., plkst. 10 preeksch pusdeenas Rigas Latw. Beedr. sahlê.

Preekschneeziba.

Puhdelu sunits, eedseltenu spalwu klausa uz wahrdu „Bobi", ir swehtdeen 24. septembri, is sehtas isgahjis un **noklihdis** un pret pateizibas algu nododams Kengeragâ, Getlin purâ, P. Leepas mahjâ.

Noklihdis

mass melns sunits, kas uz to wahrdu „Boffi" klausa un pret **labu pateizibas algu** nododams Romanowa eelâ Nr. 13, dz. 7.

E. Larsen'a
selta u. sudraba leetu weikals
tagad atrodas:
Leelajâ Jaun-eelâ Nr. 13.

Kursemes kredit-beedribas krahjkase

zaur scho usteiz wisus

4½ prozentigus noguldijumus

ar kuponeem dehl ismaksaschanas **uz 1. oktobri 1895. g.**

Tee sihmju ihpaschneeki, kas peenem auglu paseminaschanu uz tschetri (4) prozenteem par gadu, sahkot no 1. oktobra 1895. g., teek usaizinati schis krahjkases sihmes ari jau agrak dehl pahrrakstischanas jeb apsihmeschanas eesneegt. **Par wisam neisnemtam 4½% krahjkases sihmem no 1. oktobra 1895. g. sahkot, wairas tahlak nekahdi augli netaps maksati.**

1 **Walde.**

Krahju u. aisdewu kase
Berga basarâ (III. linijâ).

Kase maksâ par noguldijumeem 5½% par gadu un nem par aisdewumeem 7—8%, pret wehrtspapireem 6%.

Darba laiks:

pirmdeenâs un **peektdeenâs** no pulksten 6—9 wakarâ, zitâs **darba deenâs** no pulksten 7—8 wakarâ.

Wisi noguldijumi un eemaksajumi schai kasê atswabinati no krona prozentu nodokleem.

Direkzija.

Pilsehtas twaikonu satiksme
starp
pilsehtu — klihwer salu — muhku salu

notiks sahkot ar **swehtdeenu, 1. oktori** no pulksten **7 rihtâ** lihds tumsai katru pusstundu no abam gala peeturas weetam.

Administrazija.

Singera daudz pahrlabotakâs
schujmaschinas

is **Wahzijas slawenakam fabrikam,** kâ: **G. M. Pfaff,** — **Haid** un **Neu** eeksch Karlsruhe; **Gritzner** un **beedra** — Reinpfalzê; **Köhlera** — Altenburgâ; **Biesolt** un **Locke** — Saksijâ un **Grimme Natalis** — Braunschweigâ.

Galwenakee pahrlabojumi:

Daudz paaugstinata maschinas rozina; adatu **bez skruhwju welkamâ** war eelikt; kugitî naw ja-eewer, bet weegli aiskerams; kemmritenu sobi issargati no luhschanas un daudz ehrtakeem galdeem — leelâ iswehlê dabujamas pee

P. M. Steinberga,
Suworowa eelâ Nr. 11 un masâ Minz-eelâ Nr. 25,
3 pretim „Mahjas Weesa" drukatawai.

Karl Jansen'a
wihnu tirgotawa,

dibinata 1854. g.,
Rigâ, Schkuhnu eelâ Nr. 11, parterâ.

Kreewijas un ahrsemju wihnu un wisadu spirituosu dsehreenu
leelakâ noliktawa.

!Lehtakâs zenas!

Anglu walodas stundas
pasneedz kahda Angleete. Alekfandra eelâ Nr. 15, dsihw. 9.

Grahmatweschana islabo skahwekli, grahmatweschana kapitals.

Dubult-
grahmatweschana.
Katrâ laikâ

pasneedzu **pamatigu mahzibu** dubultâ grahmatu un rehkinu weschanâ, kâ jau wairak gadus. Samaksa par to **mehrena.** Isdewigôs gadijumôs tikai **saweem mahzekleem** peepalihdsu weetas dabut. Peeteikschanâs no plkst. 3—5 pehz pusd., Rigâ, Dsirnawu eelâ Nr. 110, parterâ.

J. Sihpols,
praktisks grahmatwedis un Rigas Latw. amatn. pal. beedr. krahj- un aisdewu kasses kasseers.

Grahmatweschana ir weikala un pekuas kompass.

Rigâ, Kungu eelâ № 22,

Rigâ, Hafferberga namâ.

Par fabrikas zenam
dabujami
audekli, linu un pakulu dsijas
Rigas fabrikas noliktawâ,
K. Lorch & beedr.,
Rigâ, Kungu eelâ Nr 22.

Rigas Hipoteku beedribas
norehkins
beidsamajâ septembra 1895. g.

Debitori:	Rbl.	Kp.
Imobilijas	13,015,700	—
Atkahrtojuschees maksaj.	121,088	63
Giro-konto pee dasch. bank.	75,000	—
Daschadi konto	4,664	78
Beedribas nams	130,000	—
Eepirktas imobilijas	480,542	08
Islaistas kihlu sihmes	56,737	36
Kases konto	7,131	75
Ingrofazijas maksajumi	349	68
Usteiktas kihlu sihmes	278,400	—
Eetaises maksajumi	25,408	48
Wehrtspapiri	2,190,552	09
Kihlu sihmju isgatawosch.	3,234	93
Kuponi aprehkinâ	18,970	—
Rentu-konto	34,824	64
Kuponu nodokli	2,173	39
Islofeto kihlu sihmju eepr. ism.	61,300	—
Isdewumi preeksch pahrwald.	2,607	93
	17,108,685	74

Kreditori:		
Kihlu sihmes pehz kursa	11,497,700	—
Reserwas fonds	684,595	96
Deldeschanas fonds	4,251,581	45
Islosetas kihlu sihmes	65,500	—
Kihlu sihmju prozentes	355,553	75
Agio-konto	8,248	92
Kihlu sihmju islaischanas reserwes fonds	2,973	76
Pirkto imobiliju pahrwald.	8,000	14
Diwidende par 1894.	657	—
Mahjas pahrwalde	110	66
Eepirktu imobiliju kihlu sihmju parads	227,800	—
Pagaidu-prozentes	5,922	80
Weenreisigi maksajumi	41	30
	17,108,685	74

Direkzija.

Rigas Latw. Amatn. Pal. beedr.
Krahschanas un Aisdoschanas kases bilanze
septembra beidsamajâ d. 1895. g.
(1599 beedri. — Droschibas kapitals **109,712** rbl. **64** kap. — Elisabetes eelâ Nr. 16.)

Aktiwâ:	Rbl.	K.
Kihlu aisdewumu rehkins	914,169	97
Aisdewumu rehkins pret galw.	111,186	27
Pamata kapitals walsts bankâ	10,125	—
Kases rehkins (skaidrâ naudâ)	6,847	17
Inwentara rehkins	4,044	05
Zit. bank. uz tekoscha rehkina	31,000	—
Daschadu isdewumu rehkins	70,568	55
Wehrtspapiru rehkins	8,175	—
Algu rehkins	3,405	—
Sihku isdewumu rehkins	2,886	16
Imobiliju rehkins	121,541	46
	Rbl. 1,283,948	63

Pasiwâ:	Rbl.	K.
Pamata kapitala rehkins	10,000	—
Reserwa kapitala rehkins	35,472	64
Darischanu rehkins	64,240	—
Noguldijumu rehkins	993,051	11
Daschadu eenehmumu rehkins	127,321	61
Prozentu rehkins	45,732	34
Diwidenda rehkins	4,017	07
Pahrejoschs rehkins	2,364	17
Rakstischanas rehkins	1,320	95
Imobiliju ihru rehkins	428	74
Krona prozentu rehkins	—	—
	Rbl. 1,283,948	63

Kase maksâ par noguldijumeem 5—5½% par gadu; par aisdewumeem nem 7% par gadu; pret droscheem wehrtspapireem 1% masak.

Kases darba laiks ir katru deenu no pulkst 10 lihds 3 pehz pusd., isnemot nedelas swehtdeenas, basnizas un walsts-swehtkus. Aisdewumu peeprasijumi, kuri lihds pulkst. ½12 preeksch pusd. pee darba wedeja peeteikti, teek tai pascha deenâ ispilditi.

Wisi noguldijumi un eemaksajumi schai kasê ir atswabinati no krona prozenta nodokleem.

Rigâ, octobra 1. d. 1895. g. Direkzija. — Rewisijas komisija.

Rigas Krahschanas u. Aisdoschanas beedribas
(Ieelâ Rewas eelâ Nr. 30.)
Bilanze,
30. septembrî 1895. g.

Aktiwâ:	Rbl.	K.
Aisdewumu konto	331,745	03
Reserwas kapitala wehrtspapiru konto	4,593	06
Inwentara konto	843	85
Sihku isdewumu konto	1,083	60
Algu konto	2,762	50
Kases konto	7,437	39
Tek. rehk. zitâs bankâs	8,600	—
Daschadu isdew. konto	8,538	54
Imobiliju konto	17,223	94
Wehrtspapiru konto	5,274	—
	388,101	91

Pasiwâ:	Rbl.	K
Reserwas kapitala konto	5,856	71
Beedru dalibas konto	48,640	43
Noguldijumu konto	260,092	58
Krahj. noguld. konto	43,972	25
Auglu konto	18,757	97
Diwidendu konto	270	44
Pahrejoschu konto	433	90
Daschadu eenehmumu k.	10,077	63
	388,101	91

Beedriba maksâ:
par noguldijumeem no 5 lihds 5½% auglus gadâ,
un nem:
par aisdewumeem pret droscheem wehrtspapireem 6%, pret obligazijam 7% un pret galwojumeem 8% auglus gadâ.

Beedribas darischanas isdara **katru deenu,** isnemot swehtdeenas un swehtku deenas, no pulksten 10 lihds 2 deenâ.

Wisi noguldijumi un eemaksajumi schajâ beedribâ ir atswabinati no krona nodokleem. **Walde.**

Otrâ Rigas krahj-aisdewu beedr.
(Rigâ, Rigas Latweeschu Beedribas namâ.)
Bilanze
30. septembrî 1895.

Debet.	rbl.	kp.
Kases konto	2,545	88
Aisdewumi pret kihlam	756,873	50
Tekochi rehk. zitâs bankâs	10,000	—
Aisdewumi pret galw.	206,348	50
Sihku isdew. konto	9,058	81
Inwentara konto	1,004	—
Daschadi debitori	1,712	63
Wehrtspapiru konto	18,700	—
	1,006,243	32

Kredit.	rbl.	kp.
Beedru dalibas konto	83,954	78
Noguldijumu konto	839,622	81
Auglu augiu konto	13,837	65
Renschu konto	52,853	41
Sihku eenehmumu konto	6,321	67
Reserwas kapitala konto	9,653	—
	1,006,243	32

Beedriba maksâ par noguldijumeem no 5 lihds 5½% gadâ un nem par aisdewumeem 1) pret wehrtspapireem no 5½ lihds 6% gadâ, 2) pret obligazijâm 6 lihds 7% gadâ, 3) pret galweneekeem 7% gadâ.

Wisi noguldijumi schajâ beedribâ ir atswabinati no krona nodokleem.

Darischanu laiks katru darbdeenu no pulkst. 10—2 deenâ. **Walde.**

Laipnai eewehribai.

„Mahjas Weesa Mehneschraksts".

Wina programa: 1) Populari sinatniski raksti pamahzoscha satura is daschadeem sinatnu arodeem, kà peemehram: par laukfaimneezibu, geografiju (semju apraksti), pedagogiju (behrnu audsinaschanu), rakstneezibu, wehsturi, tautas faimneezibu un dabas sinatnem. 2) Romani, noweles, stahsti un dsejoli tiklab originali, kà ari tulkojumi. 3) Sihmejumi — illustrazijas rakstu paskaidroschanai. 4) Sludinajumi.

„Mahjas Weesa Mehneschraksts" weenmehr zihtigi sekos laika gaitam, stingri eewehros tautas wajadsibas, teesibas, attihstibu, raudsis pasneegt tik tahdus rakstus un stahstus (sewischki originalus), kas weizina patstahwigu domu darbibu, gara gaismu, tautas wispahreju labklahjibu un stahw us tagadejo laiku sinatnu un rakstneezibas augstà stahwokla. — „Mahjas Weesa Mehneschrakstâ" starp ziteem strahdàs lihdsi it ihpaschi sekoschee spehki: daikraksteezibâ: Aspasija, Rudolfs Blaumanis, Andrejs Pumpurs, Poruku Jahnis, Sudraba Edschus, Seltmatis, P. Schmidts, Swahrgulu Edwards, A. Deglaus, Lihgotnu Jekabs u. d. z.; sinatniskâ nodalâ: J. Alksnis, Dr. phil. K. Ballodis (wadis tautas faimneezisko un statistisko nodalu), Dr. K. Barons, Dr. med. G. Beldaus (lihds ar J. Alksni peepalihdsés sijat ahrstneezîskos rakstus), gimnasijas skolotajs M. Bruneneeks, weterinarahrsts P. Dreimanis, cand. jur. J. Kalazis, Dr. P. Kalninsch, skol. Krischkans, skol. Ed. Mednis, (wadis pedagogisko nodalu), inscheneerkimikis P. Mengelis (sijàs us kimiju un tekniku atteezoschos rakstus), Dr. med. R. Leepinsch, Teodors (wadis literariski-kritisko nodalu), P. Schmidts (wadis walodneezisko nodalu), adwokats Sumbergs, adwokats Walters, semkopis J. Wagners (wadis semkopibas nodalu), porutschiks A. Winters, Wisulis un daudsziti. Pirmajâs burtnizâs starp zitu isnahks diwi Rud. Blaumana original-stahsti un nahkoschâ gadâ kahds garaks original-stahsts is tautas dsihwes no Andreja Pumpura.

„Mahjas Weesa Mehneschraksta" redaktors Dr. philos. **P. Sàlits.**

Jaunais **„Mehneschraksts"** ussahks sawu gaitu ar **oktobra mehnesi sch. g.,** isnahks reis mehnesî un maksàs par scho zeturtdaĸ gadu, lihds 1. janwarim 1896. g.:

„Mahjas Weesa" abonenteem:		Teem, kas naw „Mahjas Weesa" abonenti:	
Bes peesuhtischanas	50 kap.	Bes peesuhtischanas	70 kap.
Ar peesuhtischanu	60 „	Ar peesuhtischanu	80 „

„Mahjas Weesa Mehneschraksts" kopâ ar „Mahjas Weesi":

Bes peesuhtischanas	3 rbl. 60 kap. par gadu.	Bes peesuhtischanas	2 rbl. 60 kap. par gadu.
Ar peesuhtischanu	5 „ — „ „ „	Ar peesuhtischanu	3 „ — „ „ „

Apstellejumi top peenemti:

Ernsta Plates drukatawâ, Rigâ, pee Petera basnizas
un wisâs grahmatu tirgotawâs.

Scho sawu jauno ussahkumu nowehledams zeen. publikas labwehlibai paraksstos

augstzeenibâ

Dr. phil. **Arnolds Plates,**
„Mehneschraksta" isdewejs.

„Mahjas Weesa" apstelleschana us nahkamo 1896. g. teek katrà laikà peenemta.

Wihnu tirgotawa un schampanu fabrika

Universel
Grand Champagne.
sec, demi-sec, doux,
pehz Frantschu parauga (pudelês ruhdsis) pagatawots no

Ludw. A. Schweinfurtha,
Rigâ, Grehzneeku (Sinder) un Marstal-eelu stuhri.

Miltu un daschadu produktu spezial-noliktawa,
masâ Grehzineeku eelâ Nr. 3.
Krahjumâ weenmehr atronàs:
Rostowas, Maskawas, Saratowas, Jelisawetgrades, Karkowas, Kijewas un zitas tweeschu miltu sortes, rudsu milti, bihdeleti rudsu milti, kartupelu milti, gruhbes, rihsi, gruhbu putraimi, Keisara putraimi, sirni, ausu putraimi, gruhbu milti, griku putraimi, manna, pupas, baribas ausas, Krimas ahboli, Mesinas afelsini, zitroni, sihrups, wikse u. t. pr.
Edgar Mitschke.
Telefons Nr. 577. 91

Wentenberga drehbju magasina, Berga basarâ, Marijas eelâ, bodê Nr. 7, Rigâ.
Karla Wentenberga drehbju magasina,
Berga basarâ, Marijas eelâ, bode Nr. 7, blakam Brigadera grahmatu pahrdotawai,
peedahwà sawu bagatigo krahjumu
wisadu gatawu kungu drehbju.
Kreetni stofi, labs un isturigs darbs un lehtas zenas.
Turpat isgatawo kungu drehbes us pastelleJumeem, is labako fabriku audumeem, no weenkahrschakeem lihds wiskalkakeem, pehz wiskjaunakeem fasoneem. Weenigais schinî arodâ pilnigi isglihtojees spezialists Berga basarâ.
Ar augstzeenibu
Karlis Wentenbergs,
zunftes drehbneeku meistars.

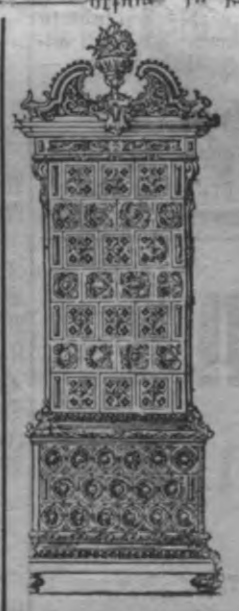

Stukatur gipsis, alabastera gipsis, pirmàs sortes famaltais krihts,
glaseti un neglaseti
krahsns-podini,
balti glasetas krahsnis un kamini,
krahsaini glasetas krahsnis un kamini.
Jauns:
Majolika (wairakkahrt gl.) **krahsnis un kamini,**
Rokoko-krahsnis,
baltas, silonkanla krahsâ, krahsainas un ar apseltijumeem u. t. t.
peedahwà
Zelma & Boehma
gipsa-, famalta krihta-, krahsnu- un mahlu pretschu fabrika.
Noliktawa un krahsnu isstahde Teatra bulwarî Nr. 11.

Firmâ Krerwijas ugunsapdroschinaschanas beedriba,
dibinata **1827** Peterburgâ.
Pilnigi eemaksats pamat kapitals 4,000,000 rbl.
Reserwes kapitali . . . . 3,000,000 rbl.
General-agents: **R. John Hafferbergs,**
Rigâ, Kungu eelâ Nr. 22.

Manâ grahmatu un bilschu drukatawâ un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ Rigâ, pee Petera basnizas, dabujamas
Jaunàs Widsemes Dseesmu grahmatas
wisadàs eesehjumàs.
Ernsts Plates.

Seemeka apdroschinaschanas beedriba.
Wisaugstaki apstiprinata 1872. g.
Pamata-kapitals 1,200,000 rbl.
lihds ar eewehrojamu reserwes kapitalu.
Apdroschina
pret ugunsbreesmam
wisadu kustinamu un nekustinamu ihpaschumu, prezes, fabrikas u. t. t.
Agenti: Brahli Fraenkel,
leel. Smilschu eelâ № 17, Reppiena namâ
Telefons Nr. 13.

Pihladschu (sehrmaukschu) ogas
pehrk
A. Wolfschmidts.

Labako
schaujamu un akmiņu sprahdsinaschanas pulweri.

Ismehginatas no pakal- un preekschgala lahdejamas flintes, glihti nostrahdatus rewolwerus, daschadàs sistemàs wisas sortes patronas, pistonas, luntes un skrotes, kà ari wisadus medibas rihkus loti leelâ iswehlê peedahwà par lehtakàm zenam
Johannes Mitschke,
tehrauda pretschu un eerotschu magasina Rigâ, Kungu eelâ Nr. 11.

Leelakâ iswehlê: 8
stenderu lampas,
pakaramàs lampas,
galda lampas,
higienîskas normal-lampas un ampeles
peedahwà
Kuntze un beedr., Rigâ,
Teatra bulwarî, pee lauwam.
Lehtakàs zenas.

J. Behrsinsch,
Jelgawas Ahrrigâ, Akmenu eelâ Nr. 18,
peedahwà wisadas ahdu prezes leelumâ un masumâ, atkalpahrdewejeem sinamàs prozentus lehtaki. Ari pehrk un pahrmaina negehretas pret gehretàm ahdam.

Печатать разрѣшается. Рига, 3 октября 1895 г. — Drukats un dabujams pee bilschu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernsta Plates, Rigâ, pee Petera basnizas.

Sche klaht „Literarîskais Peelikums".